

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflava ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflava ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za iz-
zemsstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din.
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnica v Ljubljani, št. 10.711.

Poskrbite, da se bodo vremena kmetom zjasnila!

Ko so v preteklem januarju zborovali za zaprtimi vrati kmetijski strokovnjaki naše banovine, smo v našem listu grajali takšno postopanje. Pri tem seveda tudi nismo mogli mimo dejstva, da se pri nas v primeru s sosednimi državami premalo stori za napredek kmetijstva. Kot vzrok za to smo navajali prepad, ki loči kmetijskega strokovnjaka od kmeta. Pozvali smo vse, ki jim je na srcu napredek našega kmetijstva, naj se oglašijo z določenimi predlogi, kako bi se uredilo kmetijsko pospeševalno delo, da bi imel kmet kar največ koristi od njega.

Prvi se je oglašil g. J. S., ki nam je dal prav, češ, da potrebuje pospeševanje našega kmetijstva prav nujno človeka, ki bi pokazal pravo smer, po kateri bi mogli res doseči smoter, zakaj bati se je, da bo kljub tolikim razpravam in predlogom ostalo vse skupaj le pri besedah in člankih in da bo šlo vse lepo po starem kolovezu naprej, tako da bomo še nadaljnjih petnajst let približno tam, kjer smo danes. Od interesirancev je pričakovali, da vendar enkrat spravijo voz z mrtve točke in pripomorejo h končnemu razčiščenju vprašanj, o katerih se petnajst let skoro brezplodno samo govori in piše.

Tako je g. J. S. povedal prav od srca. Ne vemo, iz kakšnih razlogov je g. J. S. že po nekaj dneh vse te «hude» besede v «Slovenskem Narodu» spet preklical z zagotavljanjem, da so oblasti vse storila, kar je potrebno za povzdigo kmetijstva, in da so tudi uspehi prav lepi.

Skoro vse naše časopisje se je v večjem ali manjšem obsegu udeležilo razprave o načinu povzdige kmetijstva v naši banovini, vendar pa so bili to po večini površni članki, katerih pisci ne poznajo dovolj tega vprašanja. Najbolj v živo je zgrabil g. inž. M. P. v «Domovini» z dne 1. februarja: «Resnici moramo pogledati v obraz in brez ovinkov in olepšavanja priznati, da veliki večini kmetijskih strokovnjakov manjkata glavna, kar se zahteva od resničnega pospeševalca kmetijstva, manjka jim praktičnega znanja. To se pravi, ne poznajo tistih navidezno malenkostnih izkušenj pri kmetovanju, ki so neizogibno potrebna za uspeh dela in brez katerih prav nič ne koristi vse bukvarstvo znanje. Teh nedostatkov ni odpravila doslej še nobena preosnova kmetijskega pospeševalnega dela.» (Tega vprašanja se ni dotaknil noben članek, govoreč o izvajanjih g. inž. M. P. Opomba uredništva.)

Glede poti k rešitvi kmetijskega pospeševalnega dela je postavil g. inž. M. P. naslednji načrt: «S samo besedo, pa naj bo ta še tako zgovorna in prepričevalna, ni mogoče z uspehom širiti napredka kmetijstva. Treba je dejanskega zgleda. Vsak kmetijski strokovnjak bi moral biti zato tudi praktičen kmetovalec. Kje pa dobiti zemljo, potrebne zgradbe in vse drugo? Vedno so napredaj ali pa se dobijo v najem obsežne kmetije, katerih lastniki so bili doslej resnični pionirji napredka. Najemino za ta posestva bi naj plačevala država ali banovina namesto raznih podpor poedinim

kmetom, katere prav nič ne zaležejo, pač pa napravijo mnogo razprtij in sovraštva. Na ta vzorna posestva spadajo poklicni pionirji napredka, naši kmetijski referenti. Nikakor seveda ne gre, da bi jim država plačevala delovne moči, temveč mora obdelovati strokovnjak od države brezplačno mu prepuščen posestvo v lastni režiji pri svoji dosedanji plači. Šele tako bi bilo mogoče prenašati napredek s papirja v uresničenje. Obenem pa bi bili takšni kmetijski strokovnjaki veren barometer, ki bi točno beležil vsakokratno stanje kmečkega stanu po vsej državi in ga zgovorno tolmačil nadrejenim oblastvom v premišljevanje in ukrepanje. Potrebuje resničnih delovnih pionirjev napredka, ki bi nosili s kmetom vso težo nezanesljivosti pridelka zaradi suše, toče, moče in vseh drugih uim, ki redno obiskujejo našega kmeta.»

Tako je torej zapisal g. inž. M. P., na katerega izvajanja se je spravil zadnji «Pohod», ki pravi, da je misel g. inž. M. P. neizvedljiva, čeprav navidezno ni napačna. «Pohod» trdi, da se predlog ne zлага ne z razmerami v srezih, ne s smotri kmetijske in splošne uprave, češ, da bi strokovnjak ne imei časa za stike s kmetovalci. Čudna trditev, da bi imel strokovnjak sredi vsaj manj stikov s kmeti kakor zdaj, ko sedi v svoji pisarni v mestu.

Vzorna posestva te vrste, pravi dalje «Pohod», bi najbrž kmalu propadla, kakor navadno, če se dela s plačanimi močmi. Isto je trdil v nekem prejšnjem «Pohodu» g. R. K., češ, da bi bila ta posestva pasivna.

Prav tukaj se jasno vidi tisti prepad, ki loči bukvarstvo učenost od pravega dela. Kmetijstvo je vendar kakor vsak drugi poklic zato tukaj, da z njim pridobivamo vrednote, ne pa da bi jih zapravljali. Če vzorno posestvo ni donosno niti v toliki meri, da bi krilo izdatke in obratovalo tako vsaj brez izgube, potem pač tu nekaj ni v redu. V redu niso delovni načini, ki jih uče. Tu ne velja, izgovarjati se na krizo, ker se je treba pač privaditi temu, da je prišla naša banovina iz močno industrializirane bivše Avstrije v čisto

kmetijsko državo, kjer bodo vedno nizke cene poljskim pridelkom. Zato je treba najti na vzornih posestvih novih načinov kmetovanja, ki bodo pokazali, da je tudi v kmetijski državi pridni Sloveniji mogoč napredek kmetijstva. Treba je z novimi sortami dvigniti donosnost naše zemlje, da bomo mogli kljub slabim časom vzdržati konkurenčni boj s kmetijstvom ostale države.

Človek skoro ne bi verjel, da pišejo članke po časopisju ljudje, ki še niti čitati ne znajo. «Pohod» piše namreč naprej: «Čudna je zamisel, da bi kmetijski strokovnjak z višjo strokovno izobrazbo prišel za plug in obdeloval malo kmetijo, ki je skoraj kajža, se trudil na njej z ročnim delom od zore do mraka in vršil zraven tega še upravno in propagandno službo. Taka preosnova bi bila zgrešena.» Sam Bog vedi, čemu je privlekel članekar v zgoraj omenjeno obsežno vzorno kmetijo kajžo in ročno delo učenega strokovnjaka od zore do mraka. Pač zato, da bi prepričal čitatelja o neumestnosti predloga g. inž. M. P. To je podtikavanje, ne pa dokazovanje. To so bili nekaj načini politične borbe, nikoli se pa doslej pri nas ni tako postopalo v reševanju strokovnih vprašanj. Sicer pa tisto o plugu v rokah učenega strokovnjaka ni tako napačna misel, saj vemo, da mora tudi mestna gospa znati prijeti za kuharico, čeprav sama ne kuha, že zato, da lahko nadzoruje kuharico.

«Pohod» se nadalje zavzema za specializacijo kmetijskih strokovnjakov, pri tem pa pozablja, da nobeden dosedanjih specialistov še ni spravil niti za las naprej našega kmetijstva.

Iz vseh doslej objavljenih, čeprav številnih člankov je razvidno le eno, da manjka dobre volje, da bi resno vzeli v pretres dobro premišljeni načrt g. inž. M. P. Kljub temu pa pojde naprej napredek po žrtvah posameznikov v korist splošnosti, kakor je to zapisal g. inž. M. P.: «Dejanski pionirji kmetijskega napredka niso bili nikoli učeni strokovnjaki ali njih družbe in društva, temveč so bili ti le boljši ali slabši svetovalci tistim redkim kmetovalcem, ki so se vrgli na delo za «novo vero» v zaupanju na uspeh in so tako gnali kolo napredka kljub posmehu in žrtvam. Kdor res pozna razvoj našega kmetijstva, mi bo pritril, da je edina možna rešitev vprašanja plodnosne preosnove dela za napredek našega kmetijstva, da gredo strokovnjaki nazaj v šolo k tem nikjer priznanim resničnim kmetijskim pionirjem. A.

Glavna korist čebelarstva je v sadjarstvu

V srbskem časopisju se zadnje tedne mnogo piše o koristi čebelarstva. Listi pozivajo na širjenje te tihe panoge našega kmetijstva. Tako piše v «Politiki» inž. Poberilo, kako je cvetelo čebelarstvo v srednjeveškem srbskem carstvu, danes pa je v vsej državi komaj 100.000 čebelarjev, čeprav so v naši državi tako podnebne kakor rastlinske okolnosti najugodnejše v vsej Evropi. Drugi list navaja, da znaša vrednost medu in voska letno 130 milijonov dinarjev, če vzamemo

popprečje desetih let glede pridelka, ki močno niha. Navaja se, da prinaša v čebelarstvo vložena glavica 60 do 80 odstotkov obresti, tako da more čebelar s 100 panji lepše in lažje živeti kakor uradnik z 2000 Din mesečne plače.

Nasproti tej hvali čebelarstva izhajajo drugi razni pomisleki, kakor nezanesljivost pridelka in zlasti dejstvo, da je bilo v srednjem veku, ko še nismo poznali pesnega sladkorja, ne parafina, ne petroleja in ne elektrike, čebelarstvo tista važna

panoga gospodarstva, ki je zalagala ljudi s slaščico in svetilom. Danes se porabi velika večina medu pri čebelarju samem, odnosno na domačem trgu, kamor tudi gre ves vosek. Izvozili smo letno največ 10 vagonov medu v vrednosti poldruga milijona dinarjev in voska osem vagonov v vrednosti dveh milijonov dinarjev.

Res je, priznajo nasprotniki širjenja čebelarstva, da nudi danes med kmetu in tudi meščanu nadomestek za sladkor, ki stane trikrat več od medu. Tudi vosek mora spet v oblikovnice za sveče, ker ni denarja za svetilo. Vendar obstaja nevarnost, da bi razširjenje čebelarstva nad današnje stanje, ki povsem krije potrebe, prav porazno vplivalo na cene medu in voska.

Kakor pri vsakem takem pretresanju imata tudi v tem vprašanju obe struji nekaj prav. Čudimo pa se, da ni pri vsem tem prerekanju doslej še nihče omenil važnosti čebelarstva glede na sadjarstvo. Morda res v Srbiji to nima take vloge, ker je tam sadjarstvo šele v početkih in je mimo tega tam po velikih gozdovih še vedno mnogo divjih čebel in drugih njenih sorodnikov. Za našo banovino pa je položaj povsem drugačen in se bodo morali krmilarji našega sadjarstva resno zavzeti za to, da bo dosledno izvedeno geslo: Kdor sadjar, ta čebelar. V naprednih sadjarskih deželah so že davno spoznali in tudi tehtno uvaževali dejstvo, da je čebela tisti neumorni pomočnik umnega sadjarja, ki vrši v pretežni meri (poleg vetra in raznega mrčesa) oplojevanje sadnega cvetja. Od živahnosti prenašanja cvetnega prahu pa je odvisna množina letine.

S tem svojim delom povrne čebela stotero vse izdatke, ki jih imamo z njo. Med in vosek sta potem skoro le postranske koristi. Naj še omenimo, da za cene voska ni nevarnosti, ker umen čebelar skrbi z umetnim satovjem, da se čebele ne trudijo z nabiranjem voska leto za letom.

Tudi oblastva bi morala pri nas storiti vse, da se čimbolj razširi čebelarstvo med našimi sadjarji, ker je čebela tisti tihi delavec, ki za malo oskrbovanje pomaga tako važni panogi našega kmetijstva, kakor je prav sadjarstvo, do boljših dohodkov.

Po vsej Sloveniji gre glas: Le „Domovina“ je za nas!

Soteščan:

Dedinja grajskih zakladov

Natočila sta in izpila drug drugemu na zdravje. Čink je povzdignil tovariša: «Živel boš kakor ptiček... Kupil si boš lahko novo obleko in dobil udobno stanovanje...»

«Čemu?» je odklonil. «Oboje bi me lahko izdalo.»

«Dobro si premislil, ga je pohvalil. «Prav pa ni bilo, ker si izpregovoril njeno ime tako, da te je čula deklina. Povsod te bo poznala ter je ne boš mogel uspešno opazovati.»

«Beži, beži!» ga je zavrnil. «Tega ne more vedeti, kaj mi je naročeno...»

«Ali meniš, da bo našla na Malinju ono listino?»

«To je tisto, kar moram preprečiti. Zato sem plačan.»

Štuc je plačal ter se poslovil.

«Kam pa zdaj, prijatelj?» ga je zadrževal tovariš.

«V mesto, mu je odgovoril.

«Pa kdaj se bova videla?»

«Kadar prideva skupaj...»

«Kajne, takrat, kadar me boš rabil?»

«Ali pa bom opravil sam brez tebe, se mu je posmešnil in odšel iz sobe.

«Se klical me boš, si je mislil Čink, ki je ostal za mizo pri polnem kozarcu. «Odkril si mi tajnosti grajskih zakladov... Tvoja sestra Gizela

14

ni prava dedinja... Prava nečakinja je deklina, ki je nočoj prispela v mesto... Z njo moram stopiti v tajno zvezo...»

26.

Po reki, ki je tekla med mestom in Malinjem, se je zibal naslednje jutro čolnič, iz katerega so stopili Gizela in njena spremljevalca. Vsi trije so se namenili na Malinje.

Mladenki so se vračali prijetni spomini, ko se je bližala gradu. Tu je preživela svoja mladostna leta in uživala zadovoljstvo, katero ji je skalilo tisto usodno vabilo.

«Zakaj nisem ostala vedno tukaj?» se je ke-sala. «Tisto pismo me je pahnilo v nesrečo...»

«Ne obupajte!» jo je tolažil Kušar. «Danes se bo vse izpremenilo. Bližate se sreči...»

«Trpljenju sem se prav za prav že privadila, je izrekla vdano. «Vendar bi rada dočakala trenutek, ko bo zmaga pravica...»

«Ta dan je blizu... Listina, katero bomo dobili, bo povedala, kdo ima pravico do grajskih zakladov...?»

«Misel na onega tujca, ki me je poklical po imenu, mi podira nade... Skrbi me, da ni bilo naključje... Bojim se tistega človeka...»

Milan ji je dajal pogum: «Tvoj strah je prazen. Jaz in moj tovariš bova pozorna na vsako sumljivo senco...»

«Zmeraj mi je pred očmi tisti človek... Čedalje bolj me vznemirja slutnja, da ima lažna dedinja tudi tukaj svoje pomagače...»

Lep razvoj JNS v Prekmurju

Lendava, aprila.

Pretekla dva tedna sta bila v političnem oziru prav živahna. Organizacije JNS so povsod živile svoje delovanje z občinskimi zbori. V smislu statutih ni več krajevnih organizacij, ampak le občinske. Vendar so v srezu končno organizirane le štiri občinske organizacije, in to v Črensovcih, Orešju, Odrancih in Lendavi. Drugod obstajajo še krajevne organizacije, ker se preosnova zaradi nove zložbe občin ni mogla izvršiti. Končna preosnova krajevnih organizacij v občinske se bo izvršila po občinskih volitvah v ostalih šestih občinah.

Za občne zборе je vladalo povsod veliko zanimanje in so zbori potekali povsod v najboljšem redu in razpoloženju. Zanimivo je to, da so skoro povsod pristopili še novi člani, ki doslej niso bili v taboru JNS. Priznali so, da so bili zapeljani od starih politikantov, a so na posled spoznali, da je resnega dela za blaginjo ljudstva in države sposobna le JNS. Prepričani smo, da bo število tistih, ki spoznavajo pogubno delovanje starih strankarjev in se pridružijo JNS, vedno večje.

Krajevne organizacije so svoje občne zборе izvršile same. Poslanec g. Hajdinjak je prisostvoval občnemu zboru v Dokleževju, Odrancih in

Črensovcih. V nedeljo pa je imel shod na Dolnji Bistrici, kjer je razpravljal o najbolj pereči zadevi, o regulaciji Mure, o čemer je govoril tudi v skupščini ob priliki proračunske razprave.

Sreska skupščina se bo vršila v začetku maja. Ob tej priliki nas bodo obiskali tudi minister gospod dr. Kramer in še nekateri drugi parlamentarci. Za to skupščino že zdaj vlada veliko zanimanje in se pričakuje velika udeležba.

Največje zanimanje pa je za bližajoče se občinske volitve. Te še niso razpisane, vendar pa smo že tako rekoč v sredini volilne agitacije. Zanimivo je, da se v vseh občinah pojavlja vrsta kandidatnih list. JNS se pripravlja mirno na volitve. Nasprotniki, zlasti klerikalni voditelji, so že izdali navodila svojim privrženecem. Imeli so že več sestankov. Dasi občinske volitve niso politične in odločajo pri njih osebnosti, ne pa v toliki meri politična usmerjenost, bodo le bitka med JNS in tiho, neopredeljeno opozicijo. Ta si je pri jesenskih volitvah izposodila plašč JNS, zdaj ji pa, upamo, to več ne bo uspelo. Odkrito si je treba pogledati v obraz. Na eni strani je JNS, na drugi pa opozicija. Med njima se naj odloči bitka v poštenem, odkritem boju.

Preprosto jarjenje ozimnih žit

Ni dolgo tega, kar je vzbudila veliko pozornost med vsemi, ki imajo opravka z gojitvijo rastlin, razprava ruskega profesorja Lisenka o jarjenju ozimnih žitaric. Jedro te razprave je profesorjevo dognanje, da se dajo ozimna žita, ki smo jih izpostavili za izvesten čas nekim določenim stopinjam mraza, s pridom sejati kot jarine. Pomen tega dognanja je izredno velik iz dveh ozirov. Prvič omogoča jarjenje v letih, ko so ozimne poginile, na pomlad ponovno setev ozimnin, na drugi pa je treba pomisliti, da dajo jarine vedno manjši in slabši pridelek. V zadnjih letih so v Rusiji z velikim uspehom uporabljali jarjenje pšenice ter posejali z umetno pojarjenim žitom na stotisoče hektarov.

Ves svet se je čudil dognanju ruskega učnjaka in je želel doznati podrobna navodila, kako je postopati pri taki pripravi semen. Rusi namreč skrivajo postopek pri jarjenju. Prejšnji teden, ko je hudo pritisnil nočni mraz, pa je

pisec tega članka naletel v Savinjski dolini na kmeta, ki je zgrebal v močni jutrnji slani ječmen s plahte na dvorišču. Zrnje je bilo od slane povsem prevlečeno. Na vprašanje, čemu počenja to, je kmet razložil zadevo takole: «Zaradi predolge zime mi je poginil ves ječmen. Včasih smo sejali namestu ozimnega v takih primerih jari ječmen. Nekateri pa so tudi namakali ozimni ječmen in ga izpostavili čez noč zmrzali. Jarine so zaradi slabih donosov v zadnjih desetletjih med nami čisto izginile. V sili sem se spomnil, kako smo v starih časih pripravili ozimni ječmen za pomladno setev.»

Kakor čujem, je tudi več kmetov po drugih vaseh prav tako postopalo. Pisec teh vrst je nadalje vprašal kmeta, kako bi se nosil ozimni ječmen, če bi ga brez prejšnjega zmrzovanja na pomlad vsejali. Kmet se je nasmešnil in menil, da za take poizkuse, ki že naprej vemo zanje iz tisočletnih dognanj, da se ne bodo obnesli, nima kmet

«Ni mogoče.» Milan je ugovarjal, a na tihem ga je skrbelo. Njeno domnevanje se mu je videlo naposled le verjetno.

«Tistega človeka bomo še našli, je menil Kušar. «Čakal nas bo nedvomno „Pri belem orlu“. Ali pa ga bomo srečali na ulici... Kmalu bomo skupaj, ako bo stikal za nami...»

Medtem so dospeli na grajsko dvorišče. Vrata jih je povedel h graščaku.

«Danes prihajate v spremstvu.» Graščak Teodor se je zleknil v naslanjaču. Poznalo se mu je na obrazu, da mu niso prijetni taki obiski.

Gizela mu je najprej predstavila svojega zaročenca, za njim pa Kušarja, člana višjega sodišča — oba kot borilca za njene pravice.

«Torej še niste uredili, je rekel hladno.

Mladenka mu je povedala vso zgodbo o dediščini grajskih zakladov.

«Hm, tako, tako.» Graščaka ni preveč genilo njeno pripovedovanje.

«Prišla sem po listino, iz katere je razvidno, da je bil moj oče brat graščaka Roberta, je povedala svojo željo. «Ako jo opremite še s svojim podpisom in z graščinskim žigom, bo imela ta listino popolno veljavo.»

«Lahko ti potrdim, da si bila pri meni pridna in poštena. Drugega potrdila pa ti jaz ne morem izdati...»

Mladenki so se podirale nade. «Vaša rajna gospa mi je večkrat pripovedovala, da ste me sprejeli kot siroto. Poznala je mojega očeta in

ne denarja, ne časa. Pomni pa, da je njegov oče pred davnimi leti po pomoči vsejal namestu jare rži na pomlad ozimno. Prav lepo je ta vzklija in pognala, toda od tal ni šla. Medtem ko je ostala rž že sklasovala, se ni ta prav nič potegnila, temveč se je košato obraščala kakor trava kraševka tam po gmajnah. Ozimna rž, vsejana na pomlad, sploh ni pognala klasu, da ni bilo kaj žeti in je oče podoral to spako. Pisec je pozneje povprašal po teh rečeh tudi druge kmete, ki so mu povedali, da jim je ta postopek jarjenja znan.

Za letos so ta spoznanja seveda prepozna, da bi jih naš kmet s pridom uporabil, čeprav bi bili

poizkusi morda še vedno možni poedincem, ki imajo na razpolago ledenice. Zapisali smo pa ta opazovanja kot pobudo našim učenim strokovnjakom, da proučijo in preizkusijo slične postopke našega kmeta pri kmetovanju, da ne zapadejo takšna tisočletna dognanja kot nekakšna vraža in praznoverja pozabljenju, namestu da bi jih učeni človek preizkusil in jih, če najde, da so dobra, uvedel kot novo pridobitev za splošno rabo. V tisočletjih opazovanja narave si je namreč kmet pridobil toliko izkustev v svojem poklicu, da ga moramo imenovati največjega iznajditelja, h kateremu bi morali po nasvete vsi praktični rastlinarji in posebno tudi vremenarji. K.

Licenciranje bikov v ptujskem srezu

P t u j, aprila.

Kakor znano se bo odslej vršilo licenciranje plemenskih bikov v dravski banovini zmerom v jeseni, to je v mesecih oktobru ali novembru. Licence, veljavne za leto 1933., so se podaljšale do rednega licenciranja leta 1934. Za to prehodno dobo se je pa izvršilo zdaj izredno licenciranje v našem okraju v dnevih 12., 13. in 14. t. m. pod predsedstvom g. Lovra Petovarja na 22 krajih.

Za ves srez je zdaj uvedena pingavska pasma in imamo tudi tozadevno selekcijsko organizacijo, sestojajo iz društev v Središču, Ormožu, pri Svetem Lenartu, Sv. Marjeti, v Podlehniku in Cirkovcah. Pripravljata se še društvi v Markovcih in Derbetincih. Vsa društva so v zvezi, ki ima sedež v Ormožu.

Pri tem licenciranju je bilo predstavljenih komisiji 154 bikov, od katerih je dobilo 99 licence. Le malo je občin, ki imajo zadostno število primernih bikov. Občinske uprave, ki bodo zdaj zaradi večjih obsegov občin mnogo bolj sposobne za delo, se bodo morale z vso odločnostjo lotiti dela za pospeševanje govedoreje. Vsi posestniki, ki imajo za to pogoje, se bodo morali pečati z vzrejo plemenskih bikov. Če si ne bomo sami pomagali, ne bo napredka, ker vsega od oblastev pač ne moremo pričakovati.

Banovinska uprava in srečni kmetijski odbor storita v tem pogledu mnogo. Prav tako naj storijo občine in posamezniki svojo dolžnost. Četudi so cene nizke, ne smemo zanemariti živinoreje. Bomo pa s prvovrstnim blagom počasi dosegli spet boljše cene.

vedela, da mu je brat graščak na Robovju. Listino s takimi podatki so našli v očetovi zapuščini.»

«Tega se danes več ne spominjam. Minilo je že več let in ni čudno, ako sem vse pozabil.»

«Morda pa imate zapisano in bi mi lahko ustregli», ga je prosila.

«Kakor se mi dozdeva, sem vam izdal neko dokazilo, preden ste odpotovali...»

«Tisto potrdilo sem izgubila...»

«Pojdite k mojemu pisarju, naj vam napiše novo...»

«Brez vašega ukaza tega ne bo hotel storiti.»

Z nejevoljo je graščak napisal listič in naročil, naj ga odda v grajski pisarni. Tako se je rešil njenega nadlegovanja.

Takega sprejema Gizela ni pričakovala. Pokojna grajska gospa jo je ljubila kakor svojega otroka. Tudi graščak ji je bil naklonjen. Odkod ta nenadna izprememba?

V pisarni so jo premerili od nog do glave. Pisar je pripravil gosje pero in začel pisati. Napisal je nekaj kratkih vrstic ter jih osušil z belim peskom.

«Tukaj je pismo.» Zvil je papir ter ga dal mladenki. Molče je sprejela zvitek ter ga sukala v roki.

«Ali bi še kaj radi?» jo je vprašal nejevoljno, ker se ni takoj odstranila.

«Spis je brez podpisa», je boječe omenila.

«Vem», je odvrnil osorno. «Taka potrdila podpisuje mestno oblastvo...»

Za bodoče so se določili naslednji stalni kraji za licenciranje bikov: Borl za občino Zavrč, Grajena za občino Grajeno, Ločič za občino Trnovsko vas, Breg za občino Breg, Janežovci za občino Sv. Urban, Sv. Lovrenc na Dravskem polju za občini Cirkovce in Sveti Lovrenc na Dravskem polju, Dornava za občino Dornavo, Derbetinci za občino Derbetince, Moškajnci za občino Gorišnico, Ormož za občine Hum, Ormož in Veliko nedeljo, Ivanjkovci za občino Ivanjkovce, Gabernik za občino Juršince, Vuzmetinci za občini Kog in Sv. Miklavž pri Ormožu, Savci za občino Koračice, Leskovec za občino Leskovec, Ptujskagora za občini Majšberg in Ptujsko goro, Bukovci za občino Markovce, Podgorci za občino Osluševce, Sv. Vid za občino Pobrezje, Podlehnik za občino Podlehnik, Rogoznica za občino Rogoznico, Zlatoličje za občino Slovenjo vas, Središče za občino Središče, Sv. Barbara v Halozah za občino Sv. Barbara v Halozah.

Dober tek je znamenje zdravja.

A če opazite pri deci ali odraslih, da jim ne tekme jed, da niso dobre volje, je to znak nerazpoloženja. Ne boste storili nápak, če jim daste takoj v malo vode ali mleka prašek «Magna». «Magna» čisti naglo, brez bolečin in prijetno. Za iztrebljenje deci malo, a odraslim veliko žlico.

«Magna» se dobiva v lekarnah. 1 zavojček 4 Din.

Kušar je stopil pred pisarja ter ga opozoril na važnost navedbe, kdo je bil njen oče.

«Mi ga ne poznamo», ga je zavrnil. «Česar ne vemo, tega ne smemo potrditi. Mestno oblastvo pa ima zapisnik prebivalstva ter vam bo rado ugodilo.»

V mestu so nastale nove ovire. Nikjer ni bilo zapisano, kdaj in kje je umrl njen oče. Ime so naposled iztaknili v neki prijavni knjigi, a je bilo brez pripombe.

Gizela se je sklicevala na očetovo bivališče, ki je bilo medtem že dvakrat prodano. Oče je bil le najemnik, zato je bilo njegovo ime površno navedeno. Manjkalo je rojstnih podatkov.

Mestno oblastvo je odložilo njeno prošnjo. Zahtevalo je priče, ki so poznale njenega očeta.

Mladenka se ni spomnila nikogar. Vsa obupana je odšla z mestnega oblastva. Bolj ko kdaj poprej je čutila, da je obsojena na pregnanstvo.

Milan pa ni obupal. Zanašal se je na mestnega oblastnika. Gregor plemeniti Valant je bilo ime možu, v katerega je stavil poslednje nade. Ako se ne moti, je ta mož celo njegov daljni sorodnik. Kogar je vprašal, vsak mu ga je pohvalil. Njegove modre odredbe so popravile marsikako krivico, za katero se niso zmenili prejšnji mestni gospodarji. To mu je dajalo ugled in veljavo.

Milan in plemeniti Valant sta se pozdravila kot daljna sorodnika. Doslej se še nista videla ter se nista poznala. Obema je bilo prijetno ne pričakovano svidenje na tuji zemlji.

Schicht
RADION
pere sam!

*10.000
kuhinjskih
briselj*

opere gospodinja v svojih zakonskih letih. Koliko truda ima že samo s perilom za družino — kako naporno je bilo mencejanje in otepanje, ko je morala biti ure in ure sklonjena nad pralnim čebrom!

Zdaj si gospodinja dela lahko olajša in varuje svoje moči... s Schichtovim Radionom. Zakaj Radion pere sam.

Ne muči se!

Vzemi SCHICHTOV

RADION

«Pa kaj vas je privedlo semkaj?» ga je vprašal po kratkem uvodu.

Mladenič mu je predstavil svojo zaročenko in opisal njeno usodo.

«Storil bom vse, kar bo mogoče», je obljubil poln sočutja. «Nihče vam ne sme kratiti dedne pravice. Kdor bi se drznil, ga bomo kaznovali.»

Prijaznost visokega gospoda je opogumila mladenko. Vsi njeni dvomi so se razpršili. Po-

Politični pregled

Naš zunanji minister Jevtić je te dni v spremstvu soproge

potoval skozi Bolgarsko v Turčijo.

Kakor poročajo iz Sofije, so se na vseh postajah od Sofije do Svilengrada zbirale večje množice, ki so izražale simpatije našemu ministru.

Ko je prispel minister g. Jevtić v Carigrad, so ga zastopniki Turčije zelo prišrčno sprejeli. Carigrasko časopisje je poudarjalo,

da s posebnim zadovoljstvom pozdravlja prihod jugoslovenskega zunanjega ministra, ki bo okrepil zveze med Jugoslavijo in novo Turčijo

ter obenem utrdil osnove za trajen mir na Balkanu. G. Jevtić je iz Carigrada potoval v Ankaru. Kakor piše pariška «La République», se bo naš zunanji minister v Ankari razgovarjal s turškim zunanjim ministrom Tefvikom Rudži bejem med drugim tudi o položaju v Grčiji v zvezi z balkansko pogodbo in o pristopu Bolgarije, ki je že izrazila željo, da se pridruži balkanski pogodbi.

Ministrski svet je na seji 11. t. m. razpravljal o ukrepih, ki naj jih izda za izvedbo določb člena 64. finančnega zakona za leto 1934./1935. Te določbe nalagajo ministrskemu svetu, da izvrši vse potrebne ukrepe, ki naj ustvarijo prave

pogoje za zmiselno varčevanje v državnem in samoupravnih gospodarstvih.

V zvezi s temi pooblastili je finančni minister predložil ministrskemu svetu vrsto ukrepov. Ministrski svet je sklenil, naj tudi ostali resorni ministri v najkrajšem času predložijo v zvezi s členom 64. finančnega zakona za leto 1934./1935. potrebne ukrepe, da se v vseh panogah državne uprave dosežejo kar največji prihranki.

Ministrski svet je na seji odobril

znižanje osebnih draginskih doklad v tistih primerih, kjer je zaposlenih več oseb iste rodbine,

dalje znižanje potnih stroškov v tujino za uradna potovanja in ukrepe o prenosni upravne odpora samostojne uprave državnih monopolov in državne sladkorne tovarne na Čukarici.

Rodbinske draginske doklade se zmanjšajo samo tedaj, kadar je v državni službi več članov iste rodbine. Tam, kjer služi

samo en član rodbine, ostane vse nedotaknjeno.

Pri izpremembi teh določb je ministrski svet postavil načelo, da se ženin doklade znižajo, odnosno črtajo v tistih primerih, kjer mož in žena stanujeta v istem kraju in je mož državni ali samoupravni uradnik, služitelj ali upokojenec. Doklade se znižajo za 20 do 50 odstotkov v skladu z razredom in prejemki moža, odnosno njegovimi dohodki od zasebne službe, zasebnega dela. Ženine doklade, ako je pogodbeni uradnik ali honorarna, se znižajo po istih načelih. Slični predpisi veljajo za primere, ako je mož uradniški pripravnik, pogodbeni uradnik, honorarni nameščeneec, uradnik in podobno. Enako se znižajo nagrade ženam kakor tudi uradniškim pripravnikom in pogodbenim uradnikom, če so jim starši ali možje uradniki ali nameščenci ali imajo posestvo ali sicer dosti dohodkov za vzdrževanje rodbine, če žive ti otroci s starši v skupnem gospodinjstvu. Osebnih dokladov žene se znižajo tudi tedaj, kadar sta mož in žena državna upokojenca po novem zakonu, ali tedaj, ako je mož uradniški pripravnik ali dnevničar, žena pa upokojena po novem zakonu. Žena, ki prejema osebno pokojnino, izgubi doklade, kadar mož samostojno dela v pridobitne svrhe. Toda noben izmed teh primerov ne stopi v veljavo, ako mož in žena ne živita skupaj, bodisi da sta uslužbena na različnih krajih, bodisi da sta sodno ali samo dejansko ločena.

Na naslednji seji ministrskega sveta so nadaljevali razpravo o delnih ukrepih za izvršitev pooblastil, dobljenih na podlagi člena 64. finančnega zakona za leto 1934./1935. in je ministrski svet sklenil, da predloži v narodni skupščini in v senatu,

da se znižajo dohodki narodnih poslancev in senatorjev za 1500 Din na mesec.

V zvezi s tem je ministrski svet odredil finančnemu ministru, da se prihranki, ki se dosežejo, dajo na razpolago predvsem prosvetnemu ministru, da se omogoči izpopolnitev vsaj 500 učiteljskih odnosov proforskih mest. Prav tako naj se tudi ostali prihranki, ki se bodo dosegli z nadaljnjimi ukrepi, ki jih bodo še predložili posamezni resorni ministri in ki naj se kar najhitreje predložijo in izvršijo v zvezi s predloženimi zakonskimi pooblastili, uporabijo za izpopolnjevanje pri imenovanju usposobljenih oseb za posamezne stroke državne službe, ki se jim doslej ni mogla dati zaposlitev.

vedala mu je, kje so živeli njeni starši, ki so ji pomrli v otroški dobi. Usmilila se jo je graščakinja z Malinju. V gradu se ji ni slabo godilo. Dediščine ni nikoli pričakovala, čeprav je vedela, da ima na Robovju bogatega strica, ki nima potomcev. Skoraj ustrašila se je vabila, naj pride na Robovje. Pa je vzlic temu odpotovala. In takrat se ji je začela trnjeva pot življenja.

«Graščaka Roberta sem poznal», ji je oblastnik segel v besedo. «Menda je bil silno premožen...»

Mladenka je nadaljevala: «Ko sem prišla na Robovje, sem se razjokala v bridkem razočaranju. Ob grajskih zgradbah sem zagledala tujko. Zgodilo se je sleparstvo. Za dedinjo so proglasili tujko — mene, pravo nečakinjo, pa noče nihče več poznati. Hoteli so me celo umoriti. Naposled pa so me zatožili sodišču zaradi sleparstva.»

«Pa niste nastopili z dokazi?» jo je rahlo opomnil.

«Oblastvo je naklonjeno sleparki», je razlagal Milan. «Drugim ne verjame.»

Poglavar je zmajal z glavo.

«Sleparica ima mogočne zagovornike», je dostavil Kušar. «Sodišče se mora ravnati po navodilih...»

«Lažno dedinjo ščitijo celo na knežjem dvoru», se je zgražal Milan. «Tudi kneza je premotila...»

Gregor plemeniti Valant se je zdržal vsake opazke.

«Zavezniki lažne dedinje ne izbirajo sredstev, kadar hočejo komu škodovati. Zorman, ki je brnil mladenko, je izgubil življenje. Grozili so celo predstojniku zakriškega samostana...»

Mestni oblastnik se je obrnil na mladenko. «Vi ste torej nečakinja graščaka Roberta? Ali imate še kako sestro ali kakega brata?»

«Nikogar», je odgovorila. «Tujka si je prilastila moje ime...»

«Ali imate kakšno dokazilo?»

«Ničesar. Prosila bi vas, da mi ga napišete.»

«Žal mi je, ker vam ne morem ugoditi. Zadeva še ni dovolj jasna. Preskrbite mi dokaze, na katere bom oprl svojo izjavo.»

«Kamor se obrnem, mi pokažejo vrata. Svetujte mi, kaj mi je storiti!»

Poglavar si je domislil: «Pojdite v župnišče in zahtevajte prepis iz krstne knjige.»

«To je izvršil že predstojnik zakriškega samostana. Pa so mu odgovorili, da je iz stare krstne knjige izginilo več listov. Zato mu niso mogli ugoditi.»

«Škoda!» je odvrnil. «Potem je vaša zadeva zares čudna...»

«Ako mi vi ne pomagate, sem izgubljena...»

«Verjemite mi, da mi je vaša zadeva posebno pri srcu. Nedvojnno lahko navedete ljudi, ki vas poznajo...»

«Seveda», se je vzradostila. «Na Malinju sem preživela domala vsa mladostna leta. Poznajo me vsi grajski prebivalci.»

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

ŽIVINA. Na mariborskem živinskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: debeli voli 3 do 4 Din, poldebili voli 2 do 2.50 Din, plemenski voli 2 do 3.50 Din, bikji za klanje 3 do 3.50 Din, klavne krave debele 3 do 3.50 Din, plemenske krave 1.50 do 2.50 Din, krave za klobasarje 1.50 do 2 Din, molzre in breje krave 2 do 2.50 Din, mlada živina 3.25 do 4 Din, teleta 4.50 do 5 Din. Mesne cene: volovsko meso I. vrste 8 do 10 Din, II. vrste 6 do 8 Din, meso od bikov, krav in telic 4 do 6 Din, telečje meso I. vrste 8 do 14 Din, II. vrste 6 do 10 Din, svinjsko meso sveže 10 do 16 Din za kilogram. Na ptuškem svinjskem sejmu so prodajali za kilogram žive teže: pršutarje po 5.50 do 6 Din, poldebele po 6 do 7 Din; plemenske po 6.50 do 7 Din žive teže, mrtve teže pa po 9 Din. Prasci, stari 6 do 8 tednov, so se prodajali po kakovosti od 100 do 150 Din.

KROMPIR. Sv. Petra nasip od Zmajskega mostu pa do «Fajmoštra» v Ljubljani je bil v soboto zabarikadiran s kmečkimi vozovi, naloženimi s semenskim krompirjem. Vsega je bilo na trgu 55 voz krompirja v približni teži 40.000 kg. Cene semenskemu krompirju so močno poskočile. Še v sredo je bil semenski krompir po 85 do 95 par, zdaj pa od 0.95 do 1.05 Din kg. Mnogi kmetje, ki so nudili naprodaj res prvovrsten in lep krompir, so svoje blago kaj hitro prodali.

Sejmi

23. aprila: Motnik, Ptuj, Radeče, Ponikva, Studenice pri Poljčanah, Sv. Jurij ob južni železnici;
24. aprila: Sv. Jurij pri Izlakah, Zužemberk, Radovljica, Zdole (Pleterje), Mozirje, Planina (logaški srez), Škofja Loka, Guštanj, Črni vrh;
25. aprila: Sv. Jurij ob Ščavnici, Dobova, Mihalovec, Beltinci, Mozelj, Oplotnica, Bučka, Vuzevica, Grosuplje, Kostrivnica, Dol, Hotavljice;
26. aprila: Semič, Kozje;
27. aprila: Lukovica, Velike Slevce, Vesela gora, Št. Rupert;
30. aprila: Veliki Gaber.

«Dovolj, milostljiva, dovolj!» Tudi poglavar se je razveselil. «Potrdilo graščaka Teodora bo zadoستovalo. Tako vam bom lahko potrdil vašo izjavo.»

Mladenka si je oddahnila. «Toda boj bo še hud», jo je spet zaskrbelo. «Lažna dedinja si bo izmislila nove zvijače...»

«Bodite brez skrbi», jo je pomiril. «Zaupajte v moje varstvo...»

Gizela se mu je iskreno zahvalila.

Modri oblastnik jo je utrdil v prepričanju, da bo zmagala pravica. «Graščak Teodor bo navedel vaše osebne podatke in jaz jih bom svojeručno podpisal. Morda so mu znani celo podatki vašega očeta...»

«Teh se menda več ne spominja», je povedala plaho.

«To je vendar važno!» je poudaril. «Predvsem gre za to, ali je bil vaš oče brat pokojnega graščaka...»

Milan se je pošalil: «Graščaku se ni ljubilo premišljati. Kadar bo hotel, se bo domislil, saj nima tako slabega spomina...»

«Pozabiti ni mogel», je trdila mladenka. «Najel bo tudi listino mojega očeta, kjer je vse natančno zapisano...»

«Kje je zdaj tista listina?» je zanimalo poglavarja.

«Na Malinju. Niso mi je še vrnili...»

«Na osnovi one listine bi vam takoj napravil uradno potrdilo», je rekel oblastnik.

(Dalje prihodnjt.)

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (k spodnjim tečajem se prišteje še premija 28.5 %):
 1 nizozemski goldinar za 23.17 do 23.28 Din,
 1 nemško marko za 13.50 do 13.61 Din,
 1 angleški funt šterling za 176 do 178 Din,
 1 ameriški dolar za 33.94 do 34.23 Din,
 100 francoskih frankov za 226 do 227 Din,
 100 češkoslovaških kron za 142 do 143 Din,
 100 italijanskih lir za 191 do 193 Din.
 Avstrijski šiling se je trgoval v zasebnem kliringu od 9.20 do 9.30 Din. Vojna škoda se je zaključevala po 310 do 313 Din.

Kratke vesti

— Dva lepa banovinska žrebca sta dospela iz tujine v banovinsko kmetijsko šolo pri Sv. Juriju ob južni železnici. Konjerejci šmarskega in celjskega sreza se pozivajo, da dovajajo kobile po možnosti dopoldne.

— Praktični tečaj za molzne nadziralce v Stražišču pri Kranju. Kranjski sreski kmetijski odbor priredi pri Živinorejski selekcijski zadrugi v Stražišču pri Kranju celodnevni praktični tečaj za molzne nadziralce in žlane rodovniških komisij. Tečaj bo v sredo 25. t. m. Pričel se bo ob 7-30 dopoldne in bo trajal z odmori do večera. Tečajniki se bodo urili v vseh poslih in delih, ki jih morajo vršiti molzni nadziralci in člani rodovne komisije. Sestanek tečajnikov bo ob 7-30 na dvorišču pri g. Pavlu Rozmanu v Stražišču. — Tečaj je velike važnosti za pravilno podrobno delo pri živinorejskih zadrugah, ker se bodo udeleženci praktično vadili v vsem, kar morajo znati. Zato je potrebno, da se ga udeležijo brez izjeme vsi molzni nadziralci in vsi člani rodovnih komisij pri živinorejskih zadrugah kranjskega sreza, s katerimi sresko načelnništvo sodeluje. Tečajniki iz Selc in Cerkelj naj prinesejo s seboj merilne palice, molzni nadziralci naj prinesejo k tečaju vse molzno-kontrolne pole letošnjega leta, prav tako tudi vse letošnje prijavnice hlevskih izprememb, vse rodovniške skočne zapisnike in računske preglednice zaradi pregleda in pouka. Člani rodovnih komisij pa naj prinesejo vsak zase ocenjevalne knjižice in pripadajoče tabele. Pri tečaju bosta sodelovala sreski referent kmetijski svetnik Sustič in pomočnik sreskega kmetijskega referenta Martelanc. Tečajniki bodo imeli brezplačno kosilo na račun sreskega kmetijskega

V. z. «JUGOFA» k. d., Zagreb, Gajeva 32 Oglas se registr. pod S. br. 437 od 10. I. 1934.

odбора. Zastopniki živinorejskih zadrug iz sosednjih srezov bodo dobro došli kot gostje opazovalci.

— Vinarska društvo za dravsko banovino v Mariboru bo imelo VIII. redni letni občni zbor in VI. vinarski kongres 26. in 27. maja v Mariboru (hotel Orel-Zemljič). Poleg običajnega sporeda bodo govorili: o obnovi vinogradov g. Fran Gombač, višji kletarski nadzornik v pokoju, in g. Jakob Znidarič, sreski kmetijski referent; o vprašanju pridelovanja in prodajanja namiznega grozdja inž. g. Fran Lukman, inspektor ministristva za kmetijstvo iz Beograda; o svetovnem in domačem vinskem trgu g. Lovro Petovar, narodni poslanec iz Ivanjkovec; o zatiranju trsnih škodljivcev g. Fran Vojsk, profesor banovinske vinarske in sadjarske šole v Mariboru. Po kongresu bo ogled banovinske vinarske in sadjarske šole v Mariboru, banovinske trsnice in drevesnice v Pekrah in vinogradov pri Slovenski Bistrici in Konjicah. Izletov se morejo udeležiti samo tisti člani Vinarskega društva, ki se bodo zanje prijaviili do 21. maja pri Vinarskem društvu v Mariboru. Za izlete v Pekre, Slovensko Bistrico in Konjice bodo na razpolago avtobusi. Za polovično vožnjo po vseh državnih železnicah je društvo prosilo.

— Tkaninsko tvornico bodo pričeli graditi v Vincarjih. Delavci so zaposleni zaenkrat z izkopavanjem jarkov za vodovod, navoženega pa je že tudi precej peska, kamenja, apna in opeke. Pravijo, da bodo zgrajena štiri obratovalna poslopja.

DOPISI

BERKOVCI. (Smrtna kosa.) Dne 4. t. m. je umrl v Berkovcih v starosti 84 let g. Alojzij Zajdela, bivši gostilničar in trgovec. Pokojnik je storil mnogo dobrega za gasilno društvo kot ustanovitelj in svoječasn načelnik. Zal je, da ga na zadnji poti niso spremljali gasilci, ki bi mu pokazali hvaležnost za ves njegov trud. Bodi mu ohranjen blag spomin, žalujočim naše sožalje!

MAKOLE. Ob izredno lepi udeležbi je imela na cvetno nedeljo občinska organizacija JNS v Makolah letni občni zbor, združen s shodom narodnega poslanca g. Krejčija. Po pozdravnem nagovoru predsednika g. Šoštarka je sledilo tajniško poročilo učitelja g. Franja Miklaveca. Iz poročila posnemamo, da šteje organizacija že 74 članov, kar je za ta kraj izredno mnogo. Glede na skrajno

RICHARD VOSS DVA ČLOVEKA

Ni odgovorila. Zaprla je oči in ostala dolgo nema. Potem je vstala. Stopila je k prosilcu in mu pogledala v oči, kakor pogledamo prijatelja. Tih in mehko mu je nato rekla:

«In vendar ne morem postati grajska gospa na Enni. Ne morem, dragi, stari Florijan. Saj sam veš, zakaj ne morem. Toda hvaležna sem ti, da si me prišel prositi, naj postanem.»

Zvesti možak je vedel, zakaj mu je morala Judita Platterjeva odreči. Saj je hotel samo prositi — poslednje pomoči za svojega ljubega starega gospodarja.»

Ni ga takoj pustila stran. Jedi in pijače mu je velela prinesiti in sesti je moral. Drugače bi se bilo prvič zgodilo, da bi bil kdo z ennskega gradu prišel na Platterjevo domačijo, pa ne bi bil pogojčen z najboljšim, kar je ta dom premogel. Za to se je moralo to zgoditi tudi pri poslednjem, ki je prišel z ennskega gradu.

Judita je sedla k svojemu gostu in moral ji je pripovedovati. Da ni govoril o svojem mladem gospodu, ga je povpraševala po tem in onem, kar ni bilo nič v zvezi z grajskimi ljudmi.

«Da si južni Tirolec, vem. Ne vem pa, iz katere doline si ali iz katerih hribov?»

«Ali je to mogoče?»

«No, pa mi povej!»

«To je hitro povedano. Iz Dolomitov. Odonod, kjer so najsamotnejši in najbolj divji, najvišji in najčudovitejši. In za ljudi najtrši in najubornejši: Nič drugega kakor same skale in gozdovi. In spet skale. Vrhovi, ki jih ni mogoče premagati, strmi kakor vahrnski zvonik. Do nebes visoki! Prav v nebesa kažejo. Toda nebesa se nič ne brigajo za ljudi tam spodaj, čeprav molijo k njim in vzdihujejo, čeprav jim tožijo svoje trpljenje in prosimo pomoči, da bi se morali še Dolomitom samim smiliti. Nebesa ne poznajo usmiljenja. Nebesa puste, da žive ubogi zemeljski otroci svoje bedno življenje. Puste, da molijo in pojejo slavo, stokajo in tožijo. Toda zaradi tega ljudje iz Dolomitov še zmeraj verujejo v nebesa. V kaj drugega naj bi pa verovali?»

«Dà, dà... Divje in samotno, praviš, je v tvoji domovini?»

«Divjina je. Orlom in gamsom je tam bolje kakor ljudem. Tudi medvedje so še tam. Mnoge je groza pred osamljenostjo. Vam bi bila všeč. Taka je kakor vi.»

«Kakšna sem jaz?»

«Drugačna kakor vse druge. Nobene take ne poznam. Prav nobene! Takšna moč je v vas kakor v Eisacku, kakor v viharu in v vsem, kar je močno. In moč kipi iz vas. Sami tega ne veste, mi drugi pa vemo. Čutimo, če smo pri vas. Vsakdo, kdor pride k vam, se navzame nekaj vaše moči, ko vas zapušča... Zakaj me tako gledate?»

«Ker sem prav danes občutila, kako sem slabotna.»

«Prav danes?»

«Toda prešlo bo.»

«Seveda. Pri vas kaj takega hitro preide. Toda — vendar ste samo človeško bitje.»

«Še manj. Samo ženska, in še zelo slabotna.»

«Poslušajte, Judita! Če vam bo svet postal kdaj pretesen, pojdite v mojo domovino. Za Schlernom leži. Tam gori vam bo boljše. Globoko boste lahko dihali. Zrak tam gori ima prav tisto moč kakor vi v duši. Tam gori bi morali biti, tam je za vas. Kako bi vas rad povedel tja gor!»

«Zakaj me ne moreš?»

«Ker moram ostati pri svojem gospodarju. Dokler bom živel, pri svojem gospodarju!... Oh, Judita! Judita!»

Izenada je udarila iz starca vsa bolečina zaradi gradu Enne, zaradi ljubega gospodarja, zaradi najljubšega mladega gospoda. Bleda in nema je bila Judita, ki je stala zraven njega. Vsa blede in nema je poslušala. Toda — Ni mogla možu pomagati.

Ko ji je spet nekoč postalo v globini pretesno pri srcu, se je odpravila na pot v višave. Ta pot je bila zanjo božja pot.

Prvič se je zgodilo, da je zapustila svojo domačo dolino in zato se je vsa sluzinčad čudila in strmela, kakor bi se bila gospodarica zato odpravila stran, da bi si poiskala v tujini moža, gospodarja za Platterjevo domačijo.

neugodne zdravstvene razmere v našem kraju, predvsem na močno razširjenost jetike je organizacija oskrbela dvoje zdravstvenih predavanj, o jetiki in o alkoholizmu. Ob priliki predavanja je bila na tajnikovo pobudo ustanovljena pomožna akcija za oskrbo siromašne šolske dece z dnevnim toplim mlekom in koščkom kruha. Akcija se vzdržuje iz prispevkov domačih dobrotnikov. Tajnik je v imenu odbora izrekel toplo zahvalo vsem darovalcem. Organizirala se je nadalje pomožna akcija za pogorelce v Ložnici, ki pa zaradi premalega razumevanja ni rodila takih uspehov, kakor je bilo pričakovati. Akcija je izdatno podprla le banska uprava, za kar ji gre topla zahvala. Na pomoč pa je priskočil tudi bivši župan g. Klajnšek. Občinska organizacija JNS je dalje izvršila več posredovanj, med drugimi tudi v zadevi odpusta bivšega člana Maksa Rojsa, šoferja pri tukajšnji Prometni zadrugi. Ob koncu poročila se je tajnik spomnil še umrlega člana in odbornika g. Franca Skaleta, katerega spomin so navzočni počastili s trikratnim «Slava!» Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor s predsednikom g. Šoštarjem na čelu. Pri raznoterostih so zborovali sporočili razne želje in težnje, predvsem glede poprav in razširjenja nekaterih cest v občini. Po končanem občnem zboru je ob velikem zanimanju zborovalcev poročal narodni poslanec g. Krejči o delu v narodni skupščini s posebnim ozirom na proračunsko razpravo in o političnem položaju sploh. S pozivom k skupnemu in poštenemu delu v prid naroda in države je g. poslanec, viharno pozdravljen, končal svoje poročilo.

MIRNA. Pri končni ureditvi občin je dobila občina Mirna naselje Debenc iz občine Trebelnega, Glinek iz občine Mokronoga in Sotlo iz občine Št. Ruperta. S tem je bilo ustrezno dolgotrajni želji občanov in končan je več let trajajoči boj. Občinska organizacija JNS je izvajala velik uspeh, na katerega je v resnici lahko ponosna. Da bi dala duška zadovoljstvu vsega prebivalstva, posebno pa novih občanov, je priredila občinska organizacija JNS v nedeljo 8. t. m. pod predsedstvom svojega zaslužnega predsednika in občinskega načelnika g. Bulca manifestacijski shod. Mirna je bila vsa v zastavah. Predsednik g. Bulc je v jedrnatem govoru poudaril pomen končne ureditve mirnske občine ter opisal hude napore in trud stranke, preda se se uresničile želje občanov. S toplim pozdravom je povabil nove občane k skupnemu delu za blaginjo vseh občanov in naše domovine.

MOJSTRANA. 8. t. m. je uprizoril Sokol igro «Rožmarin», ki je nad pričakovanje uspela. Igralci so svoje vloge podali res dobro. Zlasti Vister v vlogi Toneta, Novak v vlogi Janeza in Dovžanova v vlogi Urše so bili posrečeni. Sploh vsi igralci so se temeljito potrudili. Režiserju čestitamo. Društvena dvorana na Dovjem je bila nabito polna in ni skoraj niti s priznanjem. — V soboto 7. t. m. se je tudi pri nas pričel sv. misijon, pri katerem bi morali slišati le božjo besedo. A že prvi dan se je s prižnice zahtevalo, naj se v tem času opuste vse druge prireditve. V nedeljo popoldne pa smo čuli besede: «Pa saj ni čudno, ker v hiše zahajajo taki listi, kakor sta »Jutro« in »Domovina.« To je obrekovanje. Še nikdar nismo brali kaj takega v teh listih, da bi jima mogli reči take očitke.

Pri trganju v glavi, dlesnih in čeljustih.

Z «Algo» dobro natrite senci in zatilnik, potem ovijte glavo z rutico, ki jo je treba prej namočiti z «Algo». Postopoma boste občutili ublaženje, ker «Alga» izhlapeva in odjemlje s tem odvisno vročino. Dlesna in čeljust masirajte s prsti, ki ste jih pomočili v «Algo», večkrat na dan. Po masaži zavijte obraz v volneno rutico. Ako boli en ali več zdravih zob zaradi prepiha, prehlada ali revmatizma, pomočite v «Algo» prste in drgnite z njimi čeljusti in dlesna. Ako boli votel ali poškodovan zob, vzemite v usta žličico «Alge», nagnite glavo tako, da pride lahko «Alga» v votli zob. To ponovite nekajkrat. Zobobol navadno preneha že po prvih poskusih.

«Alga» se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah. 1 steklenica Din 14.—

ŠT. ANDRAŽ PRI VELENJU. Vljudno vabimo domačine in sosede, da nas v nedeljo 22. t. m. posetijo v Društvenem domu, kjer priredimo žaloigro v osmih dejanjih «Prokletas». Snov igre je tako pretresljiva, da bo vsakogar do solz ganila. Predstava se prične ob treh popoldne, ker je dolga. Med odmori bo igral domači tamburaški zbor. Vstopnina: sedeži 5 Din, stojišča 3 Din, za otroke 2 Din. Na svidenje!

ŠTANGA. (S m r t n a k o s a.) Te dni smo pokopali 74letnega posestnika Ignaca Mandlja, ki je bil spoštovan v vsem našem okolišju. O tem je pričala udeležba na njegovi zadnji poti. Zlasti mnogo je bilo navzočnih gasilcev iz vseh okoliških čet. Svojemu staremu prijatelju je izpregovoril v slovo župni načelnik g. Lajovic Franc starejši. Mandelj je bil 20 let podžupan trebeljevske občine. Mandljevo gostilno poznajo tudi mnogi

obiskovalci Janč, Stange in drugih naših hribov, ki so si izčrpale sile svežili pri gostoljubnem gostilničarju. Blag mu spomin!

ZAGORJE OB SAVI. (S m r t n a k o s a.) Te dni smo pokopali v Zagorju vdovo Marijo Koželjevo iz Podstrane, ki je dočakala visoko starost 89 let. Pokojnica je bila znana daleč na okrog in priljubljena, čeprav je časih z ostrimi besedami nastopila, kjer se je delala krivica. Zaradi pravicoljubnosti so jo nazivali za ženskega župana. — Dalje smo pokopali 30letnega brezposelnega Albina Benegalijskega. Bolehal je le osem dni, a ga je bolezen udušila, ker je bil čisto izčrpan zaradi pomanjkanja. Brezposelni tovariši so mu priredili lep pogreb.

DOMAČE NOVOSTI

* **Kralj krstni boter devetemu sinu.** V Kotoribi so krstili devetega sina in enajstega otroka siromašnega kmeta Vinka Baloga. Krstni boter je bil Nj. Vel. kralj Aleksander, ki ga je zastopal komandant konjeniškega polka iz Čakovca polkovnik g. Vojislav Petrović.

* **Kraljica in kraljeviči v Sarajevu.** Te dni so prispeli v Hidže Nj. Vel. kraljica Marija, prestolonaslednik Peter in kraljeviča Tomislav in Andrej. Po odmoru na dvoru so Nj. Vel. kraljica in kraljeviči odšli na izprehod k zverinjaku, ki so si ga z zanimanjem ogledali. Velika množica ljudi iz okolice Hidže in Sarajeva je priredila visokim gostom navdušene ovacije. Pozneje se je Nj. Vel. kraljica s kraljeviči odpeljala v Sarajevo, kjer si je ogledala otroško kliniko, ki se imenuje po njej. Tudi pri tej priložnosti je prebivalstvo priredilo spontane navdušene manifestacije Nj. Vel. kraljici in kraljevičem.

* **Tri nove zmage JNS pri občinskih volitvah** so bile dosežene v nedeljo. Volitve so se vršile v Šmartnem pri Litiji, pri Sv. Križu nad Litijo in na Polšniku. Volilni izidi so: V Š m a r t n e m je bilo volilnih upravičencev 933, glasovalo pa jih je 776. Lista nosilca Strmana (JNS) je dobila 406 glasov, opozicijska lista Drčarja pa 370 glasov. Lista župana Strmana je dobila na ta način 20 odbornikov, Grčarjeva pa 4. Na P o l š n i k u je bilo volilnih upravičencev 520, glasovalo pa jih je 427. Za listo Pograjca (JNS) je bilo oddanih 242 glasov, za opozicijsko listo Štampiharja pa 185 glasov. Pri S v. K r i ž u je bilo volilnih upravičencev

Gospodarja za Platterjevo domačijo... Ze leta so iskali ljudje za Judito Platterjevo moža, za domačijo gospodarja. Našli so tega in onega. Izbirali so in izbirali. Ču-jili so se, da Judita Platterjeva ni vzela tega ali onega. Izenada pa so si začeli domišljati, da išče in izbira Judita Platterjeva sama, in takoj so postali čudno vznemirjeni. Kajti —

«Čemu potrebuje Platterjeva domačija gospodarja? Saj je Judita Platterjeva gospodar!»

Do Bozna je ostala Judita v dolini. Peljala se je v svojem lastnem hribovskem vozu in s seboj je vzela hlapca. Ko je začela iti pot v hrib, je ustavila ter izročila voz in konja v varstvo, potem pa je šla peš dalje. Hlapec je nosil prtljago. Ni bila težka.

S podvihano temno obleko iz raševine in z močno gorsko palico, ki je imela ostro železno konico, je začela iti navzgor proti divjemu in samotnemu kraljevskemu svetu Dolomitov...

Drugi dan pešhoje dopoldne je prišla tja, kamor je bila namenjena, po gorskih poteh, ki so bile dostikrat podobne pastirskim stezam. Tu je bila visoka dolina s starinskim poslopjem na strmi skali in okoli njega borne hišice majhne vasi, kjer so prebivali kmetje, daleč od sveta. Ljudje, ki so bili videti zapuščeni, skoraj puščavniški, so strmé gledali tujko, kakor še ne bi bili nikoli videli človeka iz kakršnega drugega kraja. Kakor še ne bi bili nikoli videli ženske iz omikane dežele. Judita jih je pozdravljala in dobivala za odgovor nejevoljne, skoraj sovražne od-

zdrave. Ko je vprašala po kakšni gostilni, so ji rekli, da ni nobene in — naj le kar odide. Tega pa ni hotela. Zato je začela poizvedovati:

«Kaj pa je tistole temno poslopje nad vasjo?»

«Ali ne veste?»

«Tuja sem tu.»

«Zakaj pa ste prišli, če ne veste? Ali mislite obiskati koga tam gori?»

«Tam gori?»

«Oni bi vas lahko sprejeli.»

«Kdo pa so?»

«Taki, ki so grešili. In mi jih moramo pri sebi trpeti. Še maše ne smejo za nas brati. Še spovedovati ne smejo in dati poslednjega zakramenta našim umirajočim. Če hočemo slišati mašo in se spovedati svojih grenov, moramo iti daleč čez hribe. Od daleč onstran gorá moramo poklicati za naše umirajoče in mrtve duhovnika.»

Judita je vzkliknila: «Ali prebivajo menihi, duhovniki v veliki, sivi hiši?»

«Duhovniški zločinci.»

«Torej ni samostan, ampak kaznilnica?»

«In mi jih moramo trpeti v svoji bližini! Kakor že ne bi bili sami dovolj bedni. Še njihove grehe moramo prenašati. In posvečenci Gospodovi so... Le pojdite k njim.»

Medtem je šel Juditin hlapec prosit prenočišča in ga je dobil v hiši, ki je spadala k duhovniškemu zavodu. Tam so zmeraj sprejemali tujce, sorodnike in prijatelje — tistih! Odvedel je gospodarico tja gor in ji mimogrede pripovedoval:

«Slabi ljudje so. Nobenemu višjemu niso pokorni. Žive, kakor znajo, molijo, kadar se jim ljubi... Dá, in pomislite: avguštinci so!»

«Avguštinci?»

«Taki, kakor v samostanu Novi Stifti.»

Judita se je hotela obrniti. Nekaj čudnega se je iznenada zgodilo: prevzel jo je drget, podoben grozi. Kakor slutnja, kakor opomin je bilo... Trenutek nato se je že sramovala svoje slabosti in šla za svojim vodnikom, ki ga je tako močno prevzel pogled na spokorne menihe.

«Kaj so le počenjali? Saj so vendar posvečenci! Kako morejo biti zločinci?... Ali pa — kaj mislite vi, gospa — morda so le ubogi nesrečniki?»

Toda hlapec je dobil za odgovor:

«Tega pa nič ne vem in tega tudi vedeti nočem.»

Trd prizvok je bil v njenem glasu in njene oči so dobile drget zbujujoč, otrpel lesket.

Tri dni je bila hiša grešnikov prenočišče tuje ženske. In žalostno prebivališče je bilo. Duhovni prebivalci niso preveč resno jemali redovnih pravil. Dovolj huda pokora in kazen se jim je že zdelo samo bivanje v tej divjini. Streljali so divjačino in lovili ribe. Drugače pa so živeli prav tako kakor dolomitski ljudje od ajde in slabe turščice. Nihče med gozdnimi kmeti ni imel krave; samo koze in ovce so imeli. Iz temno-barvne ovčje volne so si delali obleke, moške in ženske tudi. Za božič so klali koštrune, za veliko

757, glasovalo pa jih je 470. Lista nosilca Božiča (JNS) je dobila 258 glasov, opozicijska lista pa 232 glasov.

* **Narodnoprosvetni tečaj Zveze kulturnih društev v Ljubljani.** Dne 16. t. m. dopoldne se je v veliki dvorani Kazine v Ljubljani pričel narodnoprosvetni tečaj, ki ga prireja za funkcionarje svojih društev matica ljudskega prosvetnega dela v naši banovini Zveza kulturnih društev. Izmed 390 prosvetnih organizacij, ki sestavljajo široko razpredeno omrežje ZKD, je približno polovica zastopana na tečaju, ki se ga udeležuje 170 delavcev na narodnoprosvetnem poprišču iz najrazličnejših velikih in malih krajev banovine. Med njimi so zlasti številno zbrani kmečki fantje, kar priča o tem, da je ZKD pravilno doumela poslanstvo, ki ga naj vrši kulturna zveza med narodom, katerega jedro je prav v bitju in žitju kmečkih vasi. S kmečko mladino pa je dospelo od vseh strani tudi lepo število podeželskega izobraženstva, zlasti mladih učiteljev.

* **Zlati jubilej ptujske posojilnice.** V Narodnem domu v Ptuj, kjer se je pred 50 leti rodila kot prvi slovenski denarni zavod v Ptuj, je v nedeljo praznovala ptujska Posojilnica 50letni jubilej. V zgornji dvorani, okrašeni s slikami Nj. Vel. kralja in treh najbolj zaslužnih mož Posojilnice, že pokojnih Andreja Jurca, dr. Franja Jurtele in Ivana Toplaka, so se zbrali gostje, ki so prisostvovali slavnostni seji Posojilnice. Sedanji načelnik, gimnazijski ravnatelj g. dr. Josip Komljanec, se je po otvoritvi spomnil zaslužnih mož, ki imajo neminljive zasluge za ustanovitev tega koristnega denarnega zavoda, zlasti še živečih dr. Tomaža Romiha, senatorja dr. Miroslava Ploja in pa finančnega svetnika Janeza Knopa, ki je prihitel kljub svoji častitljivi starosti iz Maribora v ono dvorano, kjer je pred 50 leti sodeloval pri ustanovitvi zavoda. Izrekel je nadalje pozdrav tudi najvišjemu predstavniku države Nj. Vel. kralju Aleksandru, ki mu je bila poslana vdanostna brzojavka. Gospod dr. Komljanec je nato posegel v zgodovinski razvoj Posojilnice, ki se je ustanovljala v prav tako hudi časih kakor jih imamo danes. V imenu ptujske občine je čestital Posojilnici župan gospod Jerše, ki je poudaril zasluge tega slovenskega denarnega zavoda na gospodarskem, socialnem in nacionalnem poprišču. V imenu dravske banovine je čestital k jubileju podban g. dr. Pirkmajer, ki je med drugim očrtal zlasti tudi zasluge pokojnega dr. Franja Jurtele. V imenu Zveze slovenskih zadrug je govoril ravnatelj g. Trček

in v imenu Zbornice za trgovino, obrt in industrijo g. Milko Senčar. V imenu društva jugoslovenskih akademikov se je zahvalil Posojilnici za naklonjenost dijakom in akademikom g. Matej Zajšek. Zatem so se napatili gostje k odkritju spominske plošče zaslužnemu načelniku gospodu dr. Franju Jurtele, ki jo je Posojilnica vzdala na lastni hiši, kjer je pokojni dr. Jurtele stanoval in deloval v prid Posojilnice in vsemu ptujskemu okraju, zlasti našemu kmetu, ki se je z ustanovitvijo tega slovenskega zavoda oprostil težkih nemških verig.

* **60 družin slovenskih rudarjev iz Holandije v domovini.** V raznih holandskih rudnikih je bilo zaposlenih 60 slovenskih rudarjev, doma iz raznih krajev Slovenije. Tam so delali že več let ter so dobro zaslužili. S seboj so imeli družine. Živeli so razmerno dobro in so si prihranili tudi večje vsote. Pred letom pa je nastala tudi v holandskih rudnikih kriza. Posledica je bila, da so bili naši rudarji vrženi na cesto. Holandska vlada jim je po mednarodnih pogodbah nakazovala iz svojih socialnih skladov malenkostne podpore. Rudarji so skromno živeli. Sila razmer jih je primorala, da so marsikaj poprodali in da so načeli tudi prihranke. Vedno so upali, da se bodo razmere izboljšale in da dobe spet delo. Zaman! Pred tedni so holandska oblastva vseh 60 družin naložila v železniške vagonce z vsem njihovim pohištvom. In tako so rudarji s svojimi družinami nastopili križevno pot. Transport, ki je štel poleg 60 rudarjev še 200 žensk in otrok, je pred nekaj dnevi prispel v Ljubljano. Borza dela, Delavska zbornica in izseljenjski komisariat so se sicer za nje zavzeli in jim prihiteli na pomoč. Otroško zavetišče na Viču je prevzelo rudarske otroke za en mesec v oskrbo. Nekateri rudarji so odšli v svoje domovinske občine, dva pa v državni senjski rudnik v Srbiji.

* **Perčečevi ustaši uhajajo.** V noči na 1. t. m. je pobegnil iz Madžarske na naše ozemlje, in sicer v Hlebinje v koprivniškem srezu, Stjepan Petrovič, ki je tam doma in je meseca avgusta 1931. skrivaj odšel na Madžarsko. Ko je prišel v Hlebinje, se je zglasil pri svojem dedu Matji Kovarčecu. Kmalu nato sta skupno prišla na orožniško postajo, kjer se je Petrovič prijavil. Orožniškemu komandirju je povedal, da je bil leta 1931., ko je prišel na Madžarsko, tam prijel in so ga odvedli v Budimpešto, kjer so ga izročili Gustavu Perčecu. Perčec ga je odpravil v Janko Pusto, kjer so se takrat pričeli zbirati «ustaši». Petrovič je izpove-

Platno

kupite zaradi ogromnega nakupa po čudovito znižanih cenah.

- Din 6-50 domače platno
- Din 8-— jadransko platno
- Din 9-— slovensko platno II.
- Din 10-— celjsko platno
- Din 11-— slovensko platno Ia
- Din 11-— «Vera» šifon
- Din 12-— «Adria» šifon
- Din 19-— platno za rjuhe.

Trgovski dom
Sternecki
Tovarna perila in oblek
Celje št. 97
Zahtevajte vzorce in cenik!

dal, da je po naredbah Paveliča in Perčeca večkrat prišel na naše ozemlje z raznimi zločinskimi nalogami, ki jih je tudi izvršil in zdaj priznal. Ker pa v zadnjem času ni več hotel izvrševati Perčečevih nalog, ga je Perčec obsodil na smrt in zato se je odločil pobegniti v našo državo. Priznal je vse svoje zveze in navedel tovariše, s katerimi je prišel v stike v Janki Pustji, in ki so poleg njega prenašali orožje in razstrelivo na naše ozemlje. Na podlagi njegovih izpovedb so izvršila oblastva v obmejnem koprivniškem srezu podrobno preiskavo in našla pri posameznih ose-

noč jagnjeta. To sta bila največja praznika v letu — zaradi mesne jedi.

Tri dni je Judita pregledovala okolico. Od zgodnjega jutra do poznega večera je hodila okoli. Ni videla samo lepote te daleč od sveta ležeče gorske pokrajine, ampak tudi njeno rodovitnost. Bila je deviška zena.

Seveda bi bilo treba iztrebiti gozdove in iztrebljene planote izpremeniti v pašnike. Potem pa bi nastala v tej visoki dolini planinska domačija, kakor je ni nikjer drugje v deželi.

Dosti dela bo za to treba. Leta in leta neutrudnega dela. In vztrajnost, ki ne pozna otrplosti, bi zahtevalo to delo. Neuklonljivo voljo, neuklonljivo moč...

Tretji dan je prišla Judita na svojih samotnih potovanjih gor do Kraljevskih sten. Tu je občutila vse veličastvo dolomitskega sveta. Bilo je, kakor bi nosil tu svet krono...

Tretji dan so ji menihi pokazali vrata. Menihi, ki so bili grešniki, so jo vprašali: «Kdo pa ste prav za prav? Menda ste slaba kristjanka! Niti enkrat niste prišli v cerkev. Ali ste sploh kristjanka?»

Hlapec, ki je bil zraven, ko so njegovo gospodarico tako grdo prijeli, je hotel vzrožiti. Juditin pogled pa mu je velel, naj miruje. Odvrnila je: «Svojo vero imam, kakor imate vi svojo.»

«Kaj iščete pri nas?»
«Pri vas bom ostala.»
«Vi, in pri nas? V tej divjini?... Kaj vam ne zride na misel!»

«Ne, ne mislim ostati tu spodaj. Se višje pojdem.»

«Še višje?»
«Kolikor visoko bo mogoče. Tja gori do Kraljevskih sten.»

«To je nemogoče.»
«Mogoče bo... Čigavi so tam gori gozdovi in travniki? Ali so samostanski?»

«Državni.»
«Še bolj.»
«Pojdite! Pojdite! Tu pri nas ne smete več ostati.»

«Vrnem se.»
In vrnila se je. Pod Kraljevskimi stenami je ustanovi'a Judita Platterjeva svoje novo kraljestvo in postala «kraljevska žena».

Peto poglavje.

Pater Pavel kliče mladi, verni človeški duši: «Križaj! Križaj!» In kako se je ta beseda izpolnila.

Ennski grad so prodali. Toda nekoč tako močnega posestva starega rodu niso kupili «ne Lahi ne Judje», ampak neki tuj plemič, ki je spoznal lepoto kraja in mu je hotel s svojim popolnim okusom — okusom moža, ki pozna svet — vrniti nekdanji blesk.

Kaj se je godilo v duši poslednjega sinu izginulega rodu ob tem dogodku — saj je vsak kmet, vsak hlapec v Brikserški dolini čutil, da je to pomemben dogodek —, tega ni zvedel niti

prečastiti gospod prelat pri spovedi; to je pater Pavel odkril samo svojemu Bogu. Ko je izvedel, kaj se je zgodilo, ni šel v cerkev, da bi izlil svojo dušo v vročo molitev; tudi ni šel v svojo celico, ampak izprosil si je dovoljenje, da bi smel iti na samotno goro v svetem jutru še mračnega dne. Na Ploso je šel. Tam je stal dolgo, dolgo. Zviška je gledal dolgo, navzdol. Iznad gorá je vstajalo sonce, da so prvi žarki padali na njegovo maziljeno in posvečeno glavo. Z njegove glave je padal nebeški soj po njem, po vsem njegovem telesu, da je bil ves od njega ožarjen. In naprej od duhovnika je legal žar v globoko dolino, na dom njegovih očetov, in prinašal temu poslovljni pozdrav zadnjega potomca.

Mirno je pozneje sprejel pater Pavel novico. Skoraj vsa kupnina je šla za poplačilo bratovih dolgov na Dunaju, tako da je ostala staremu grofu Enskemu le majhna glavica. Nekdanji gospodar pa je dobil pod gradom v nekdanji čuvajski hiši ob bregu Eisacka dosmrtno zavetišče — dokler bó še životarilo to ubito življenje...

Novica o prodaji gradu Enne se je kakor blisk raznesla po vsej okolici: od Mühlberga do Klausna. Pomladni vihar pa je vzel na svoje šumne peruti in raznesel daleč po tirolski deželi:

«Judita Platterjeva je pustila Platterjevo domačijo!»
Zvenelo je skoraj kakor:
«Ploso je izgubila svoj vrh, Schlern svoj rožni vrt!»

Dalje prihodnjič.)

bah sedem peklenskih strojev, 10 ročnih granat in 17 revolverjev tujega izvora. Prizadete osebe so bile aretirane. Preiskavo vodi sedaj zagrebška policija.

* **Smrt pod hlodi.** Na Pohorju pri tako zvani Attemsovi riži so delavci spravljali hlode v rižo. Hlodi so bili zloženi v visoke kupe. 62letni delavec Jernej Mužič je sprožil tak kup, pa je nepozorno odskočil. Debla so Mužiča pokopala pod seboj ter je zgrmel nanj ves kup, vsega skupaj nad 200 hlodov. Njegovi tovariši so začuli med hruščem valečih se hlodov samo presunljiv vzklik, nato pa je nesrečnik utihnil. Tri ure so potrebovali delavci, da so ponesrečenca rešili iz smrtonosnega objema. Telo so mu težki hlodi zmečkali, da je bil pri priči mrtev.

* **70 moških ur sta izkopala.** Zadnje sobote šolski upravitelj na Bukovici v Selški dolini Oton Fink in njegov svak Mirko Blaž pač ne bosta tako hitro pozabila, saj sta našla v bližnjem gozdu ostanke kar 70 moških žepnih ur, ki so zašle tjakaj po vsej verjetnosti v času prevrata, ko so se pomikale velike množice avstrijskega vojaštva skozi Selško dolino proti domu. Upravitelj Fink je nameraval nagrabiti za šolski vrt nekaj dobre zemlje, zategadelj je šel popoldne v gozdiček tik za šolo. S seboj je vzel tudi svaka, tako da je šlo delo lepše od rok. Naenkrat pa je zadel svak z motiko ob nekaj trdga. Pod kopačo je zazvenelo. Radovedna, kaj prav za prav je, sta hitela kopačo odstranjovati ruševino in prst. Na mah sta zagledala pred seboj celo zalogo raznega kolesja, kovinskih delov in ostankov ur. Res prav čudna najdba! Izvlekla sta iz zemlje točno 70 ur, ki pa ne predstavljajo nikake vrednosti. Dotičnik namreč, ki je zagrebel vso to ropotijo, je ure popolnoma uničil, ker je iztolkel iz njih samo zlate in srebrne dele s pokrovi, za ostalo pa mu ni bilo mar. Kljub temu, da je minila od prevrata sem že lepa vrsta let, so bili posamezni ostanki ur še kar dobro ohranjeni, zlasti oni, kjer so se fiščale ploščice tesno skupaj. Veliko večino pa je seveda uničil zob časa; rja je temeljito opravila svoje delo. Nenavadna najdba je vzbudila v vasici mnogo pozornosti in se je spočetka domnevalo, da so zanesli ure v Bukovico domači tatovi, kar je pa skoro izključeno, ker o tatvini ur v tako velikem obsegu ni nikomur prav ničesar znano. Če so jih zagrebeli morda avstrijski vojaki, je seveda prav verjetno, da jih niso bili kupili, nego so jih kje ukradli.

* **Kmetija žrtev požara.** Te dni je nastal ogenj v hiši posestnika Cukiatića, po domače Križnika, nad Izlakami. Ogenj se je raztegnil še na gospodarsko poslopje, ki je tudi pogorelo do tal. Domačim se je posrečilo rešiti le nekaj obleke. Na pomoč so takoj prihiteli gasilci iz Izlak in sosednjih Lok, ki pa niso imeli več kaj gasiti.

* **Motocikel je treščil v avto.** Pred sreskim načelstvom v Novem mestu se je zbralo te dni zaradi registracije motornih koles veliko število motociklistov. Med njimi je bil tudi sreski cestni nadzornik g. Pavel Derganc iz Metlike, ki ga je spremljal arhivski uradnik pri sreskem načelstvu v Metliki g. Pavel Česnik. Po registraciji sta se odpeljala nazaj proti domu. Česnik se je vozil v prikolici. Ko sta dospela do ovinka pri Windscherjevem hotelu, je pridrvel z nasprotne strani težak tovarni avto, ki ga je vodil šofer Milan Ivanović, in se s precejšnjo brzinom zaletel v motorno kolo. Derganc je odletel s kolesa ter je le malo manjkalo, da ni prišel pod kolesa težkega voza. Tudi Česnika je vrglo iz prikolice na desno stran. Oba sta hudo poškodovana.

* **Nesreča s smodnikom.** Posestnikova žena Marija Mihaličeva v Velikih Kresnicah v občini Brusnicah pri Novem mestu je gledala, kako so ljudje na moževem posestvu preganjali krte s smodnikom. Smodnik pa je predčasno eksplodiral, pri čemer je Mihaličeva dobila hude opekline po telesu, zlasti po obrazu in očeh. Prepeljali so jo v bolnišnico v Ljubljani.

* **Smrtna nesreča v Mostah.** Te dni so poslali iz Mergenthalerjeve tvornice v Mostah pri Ljubljani na polje 28letnega delavca Antona Pera,

doma iz Šmarjete, in še nekega drugega delavca. Oba sta odšla na delo z vozom. Čez nekaj časa se je drugi delavec vrnil v tvornico močno vinjen ter povedal, da leži Per na polju popolnoma pijan. Šli so ponj, videli pa so takoj, da Per ni pijan, temveč nezavesten zaradi hude rane na vratu. Poklicali so reševalni avto, ki je Pera prepeljal v bolnišnico. V bolnišnici so ugotovili, da se je Peru zlomila hrbtenica na vratu. Proti taki poškodbji je bila seveda brezuspešna vsaka zdravniška pomoč in je Per umrl, ne da bi se poprej prebudil iz nezavesti. Kako se je Per ponesrečil, se ne ve.

Zadnji opomin lanskim zaostankarjem!

Naročnikom, ki imajo še kaj zaostanka na naročnini za preteklo leto, smo poslali vnovič položnice, in sicer zadnjikrat. Vsakomur, ki ne bo plačal naročnine v 20 dneh, bomo ustavili list brez nadaljnjega obvestila. Upamo, da bo plačal zdaj vsakdo, komur je list pri srcu in ki se zaveda dolžnosti naročnika.

Prosimo pa tudi vse druge cenjene naročnike, ki še niso za letošnje plačali naročnine, naj jo poravnajo še pred nastopom poletja zaradi reda in olajšanja dela pri upravi lista.

Uprava «D o m o v i n a».

* **Velik požar pri Vranskem.** V Trzci pri Vranskem je nedavno začela goret Stilinovičeva žaga. Na kraj požara so takoj prihiteli gasilna društva iz Kaple, Prekope in Vranskega, ki so požar omejila. Mnogo se ni dalo več rešiti. Zgorelo je mnogo zabojev; žaga je namreč izdelovala zaboje iz bukovega lesa, ki jih je pošiljala v Italijo, kjer so jih porabljali za razpošiljanje južnega sadja. Razen tega je zgorelo in postalo nerabnih več strojev, tako da je škoda zelo velika, vendar pa bo pretežno krita z zavarovalnico. Lastnik je začasno vzel v najem tri žage, da obrat ne bo preveč trpel, dokler ne vpostavi obrata na svoji žagi. Kako je zdaj ogenj nastal, ni znano. Najbrž se je vnel les v sušilnici, ker se je od tam ogenj razširil na vse strani.

Živčno izérpanim!

Sodobni človek živi v prilikah skrajne živčne napetosti: depresija, nespečnost, predčasna izérpanost, živčna razrvanost, gletje, na čem mnogi danes trpe! Medtem je znanstveno dognano, da regulira ekstrakt iz žlez mlade in močne živali («Kalefluid»), vnesen v organizem, sekretarno delovanje vseh žlez, krepi organizem in uravnoveša živčni sistem tako, da postane človek zopet krepak, sposoben za delo in borbo za svoj obstanek. Detajlna literatura brezplačno. Zahtevajte jo pod naslovom: Beograd, Njeguševa 5, Miloš Marković. — «Kalefluid» prodajajo lekarne in drogerije. Odobrene od ministristva za narodno zdravje pod S. br. 10.537/33.

* **Smrtni strel v Kamniških planinah.** Prejšnji četrtrek zjutraj se je odpravil po potu, ki drži iz Črne na Malo planino, lovski čuvaj Tone Plevelj zalezovat ruševca, trgovec Jože Petek iz Črne doline pa z njim, da bi slišal petelinje petje. Kakor po navadi, je imel Tone tudi to pot s seboj svojo lovsko puško. Zivahno je pripovedoval svojemu spremljevalcu, kje je prejšnji dan padel prvi letošnji divji petelin v tem delu planin. Ob solučnem vzhodu sta se moža zopet vračala v dolino. Tone je zaradi hude revme, ki ga tare že nekaj let, težko hodil in se je opiral na palico, štiri korake za njim pa je šel njegov spremljevalec in mu nesel puško. Oba sta prezrla, da je puška nabita. Na poti se je g. Jože Petek izpotaknil in padel, pri tem pa se je sprožila puška in čuvaj Tone je padel na tla, zadet v desno nogo v stegno. Ko je spremljevalec priskočil na pomoč, je videl, da kri kar brizga iz rane, kar je bil znak, da so svinčena zrna prebila stegensko odvodnico. Kri se ni dala ustaviti in Tone je naglo izkrvavel. Tone Plevelj je bil splošno znan in priljubljen lovski čuvaj. Doma je bil iz Olševka v neveljski

občini in je zdaj bival v majhni koči na Štajerskem Raku. Zapušča hudo prizadeto ženo in dva nepreskrbljena otroka.

* **Velik napredek v negovanju zob.** Eden izmed največjih neprijateljev zob je brezdvomno zobni kamen — povzročitelj mnogih hudih obolenj. Zobni kamen se odpravi v večini primerov z mehničnimi sredstvi, kar povzroča bolečine in izgubo časa. Priljubljeni Sargov Kalodont ima v sebi dodatek sulforicinoleata po dr. Bräunlichu, sedaj pa je dobil razen že znanih odlik še neko neprecenljivo novo svojstvo, namreč, da odpravi zobni kamen in prepreči, da se ne naredi drug. Pri tem niti najmanj ne poškoduje zob. Ta novi dodatek v Sargovem Kalodontu predstavlja velik napredek pri negovanju zob.

* **Delomrzneži in izkoriščevalci občinskih podpor.** Banska uprava razglašča, da so proglašeni za delomrzneže in izkoriščevalce občinskih podpor: Josip Hiršelj, pristojen v občino Polšnik; Franc Slaček, pristojen v občino Cerkvenjak; Viljem Gramc, pristojen v občino Sv. Križ; Martin Bedenik, pristojen v Novo mesto; Anton Stražar, pristojen v Lukovico; Štefan Očepek in njegova žena Marija, pristojna v občino St. Lambert; Rafael Pokorn, pristojen v Škofjo Loko; Anton Pojškruh, pristojen v občino Gornji grad; Jožefa Letnikova, pristojna v Koreno; Ivan Černešek, pristojen v Novo Štifo; Dragomer Pogorelec, pristojen v občino Muto; Franc Steharnik, pristojen v občino Šmartno pri Slovenjgradu; Karel Zupan, pristojen v občino Ljubno.

* **Drzen vlom** je bil izvršen ponoči v Straži-Toplicah v hišo trgovca in gostilničarja Adolfa Pečjaka. Neznanci so pobrali 6840 Din gotovine, poleg tega so pa odnesli dve damski zlati zapestnici, dve moški in dve damski zlati uri, dve dolgi ženski ovratni verižici z medaljončki, več zlatih naprsnih igel in prstanov, zlate uhane, več avstrijskih cekinov in srebrnih kron, denarnico iz mehkega usnja s sliko trgovca Pečjaka in njegove žene in razne druge malenkosti. Skupna škoda znaša 27.800 Din.

* **Spet peklenski stroj iz tujine.** Dne 10. t. m. je nastala v poslopju uprave policije v Zagrebu eksplozija, pri kateri ni bil nihče ranjen in je bila tudi gmočna škoda neznatna. Preiskava je zdaj dognala, da je eksplozijo povzročil peklenski stroj, ki ga je položil v stranišče Bojan Kugler, dijak prava, po rodu iz Osijeka, star 26 let. Bil je aretiran in je pri zaslišanju vse priznal. Izpovedal je, da je peklenski stroj prinesel iz tujine in mu ga je naročil nastaviti njegov bratranec Evgen Kvaternik, dijak prava, sin Slavka Kvaternika, podpolkovnika v ostavki. Evgen Kvaternik je član strahovalne skupine Perčec-Singerjeve, po katere naročilu je pred dnevi prišel iz Avstrije v našo državo. Kugler je dobil od Kvaternika nalog, naj nastavi peklenski stroj v poslopju uprave policije v Zagrebu, za kar mu je bila obljubljena nagrada v znesku 25.000 Din. Za Kvaternikom je izdana tiralica in razpisana nagrada 30.000 Din za onega, ki pripomore, da ga izsledijo in aretirajo. Preiskava se še nadaljuje.

* **Ustreljen tibotapec.** Zalosten dogodek se je pripetil v noči na petek pri Leskovici tik državne meje. Stražnika graničarja sta zaslišala sredi noči po hosti šum. Ker na klice «stoj» hoja ni pnehala, sta stražnika ustrelila v smeri, odkoder sta slišala šum. Na tibotapca je bilo oddanih pet strelcov, od katerih so ga trije smrtnonevarno ranili. Ugotovili so, da je ustreljenec neki Martin Frelj iz občine Sorice.

* **Smrtna nesreča.** Nedavno se je odpeljal 39letni Anton Košenina, dimnikarski mojster iz Gaberja pri Celju, z motornim kolesom po državni cesti proti Ptuj, da obiše za praznike starše svoje žene. V Arclinu pri Vojniku je nenadno zavozil v kup gramoza in padel tako nesrečno, da si je zlomil tilnik. Ko so ga našli ljudje, je bil še živ. Obvestili so o dogodku celjsko reševalno postajo, katere avtomobil je kmalu pridrvel na kraj nesreče in prepeljal Košenino v bolnišnico. Nesrečnež je kmalu po prevozu izdihnil.

PROGRAM RADIA LJUBLJANE

od 22. do 29. aprila:

Nedelja, 22. aprila: 8.15: poročila; 8.30: Gimnastika (Pustišek Ivko); 9.00: versko predavanje (dr. Ciril Potočnik); 9.15: prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve; 9.45: plošče; 10.00: zdravstvo: Vojni plini (dr. Avgust Korbar); 10.30: operetna ura: pojeta Poličeva in Mirko Jelačin s spremljanjem radijskega orkestra; 11.15: slovenska glasba (radijski orkester); 12.00: čas, plošče; 16.00: O debeloplodnem kostonju in domačem orehu (Anton Flego); 16.30: fantovski kvintet od Device Marije v Polju, vmes citraški tercet «Vesna»; 20.00: prenos «Libuše» iz ljubljanskega gledališča, v odmoru čas in poročila.

Ponedeljek, 23. aprila: 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: gospodinjska ura: Žena in alkoholizem (Govekarjeva); 18.30: Westfalija (Rudolf Kresal); 19.00: plošče; 19.30: zdravniška ura (dr. Bogomir Magajna); 20.00: komorni trio (Korošec, Gregorc, Hauek); 21.00: narodne vprašanih in odgovorih; 21.30: radijski orkester; 22.15: čas, poročila, lahka glasba.

Torek, 24. aprila: 11.00: šolska ura: Primorski Slovenci (dr. Lavo Čermelj); 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: otroški kotiček (Gabrijelčičeva); 18.30: plošče; 19.00: vodilni možje češkoslovaškega Sokola (Jan Pohare); 19.30: Narodnosti v evropskih državah (Miran Fux); 20.00: glasbeno predavanje (variacija), Beethoven: Variacije na Diabellijevo temo bo izvajala Poženelova; 20.45: radijski orkester; 21.40: vokalni koncert Sokove; 22.10: čas, poročila; 22.30: angleške plošče.

Sreda, 25. aprila: 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: komorna glasba (radijski kvintet); 18.30: O verstvih (Franc Terseglav); 19.00: radijski orkester; 19.30: Iz jugoslovanske književnosti (Podbevšek); 20.00: prenos opere «Carmen» iz ljubljanske opere, v odmoru čas in poročila.

Četrtek, 26. aprila: 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: O človeku (dr. Božo Škerlj); 18.30: srbohrvaščina (dr. Rupel); 19.00: plošče po željah; 19.30: pogovor s poslušalci (profesor Prezelj); 20.00: prenos iz Beograda; 22.00: čas poročila, lahka glasba.

Petek, 27. aprila: 11.00: šolska ura: Otroške pesmi bo pel mladinski pevski zbor; 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: radijski orkester; 18.30: Sodobni problemi socialne politike (dr. Bajič); 19.00: francoščina (profesor Prezelj); 19.30: Izleti za nedeljo (dr. Rudolf Andrejka); 20.00: prenos iz Zagreba; 22.00: čas, poročila, lahka glasba.

Sobota, 28. aprila: 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: plošče, stanje avtomobilskih cest; 18.30: zabavno predavanje (Daneš); 19.00: koroška ura; 19.30: zunanji politični pregled (dr. Jug); 20.00: slovenske narodne s spremljanjem radijskega orkestra (Zupanova, Jug in Dermota); 21.00: ura francoske glasbe: Röthel-Nostisova bo pela francoske pesmi, vmes bo igral francoske kompozicije radijski orkester; 22.00: čas, poročila lahka glasba.

Da bo Vaše dete zdravo in veselo,

mu dajte «Energina» za jačanje krvi, živcev in teka. «Energina» pospešuje razvitek otroka. Deci trikrat na dan po 1 malo žlico okusnega «Energina».

«Energina» se dobiva v lekarnah po pol litra za Din 35.—

PREKMURSKI GLASNIK

Lep narodnoprosvetni praznik v Dolnji Lendavi. Predzadnje nedeljo so imeli v Dolnji Lendavi lepo prireditev. Izvršil se je zaključek kmetijske in gospodinjske nadaljevalne šole. Dopoldne je bila v narodni šoli razstava, kjer so dekleta, ki so obiskovala tečaj, pokazala razne predmete, ki so jih napravila v šoli. V zvezi s to kmečko pri-

reditvijo se je vršil v narodni šoli tudi ustanovni občni zbor podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva. Včlanil se je ves drugi letnik kmetijske nadaljevalne šole in še nekoliko sadjarjev iz okolice. Za predsednika je bil izvoljen g. Šimonka Aleksander. Popoldne se je vršil slovesen zaključek tečaja v veliki dvorani «Krone», ki je bila nabito polna. Mnogo je bilo na prireditvi kmetov iz Gorice in Treh mlinov. Pohvalna je bila udeležba Dolnjelendavčanov samih, ki so tako pokazali naklonjenost kmečki mladini. Navzočna sta bila tudi poslanec gosp. Hajdinjak in pisatelj gosp. Miško Kranjec iz Polane. Prireditev je otvoril vodja šole g. Šimon Gorišek, šolski upravitelj, ki je očrtal važnost nadaljevalnega šolstva in podrobneje orisal potek šolskega leta. Omenil je, da dolnjelendavska občina ni dala podpore, da si je za nadaljevalno šolstvo določil primeren znesek v proračunu. Vrstila so se za tem poročila, ki so jih podali učenci. Sledila je predstava «Divjega lovca». To je bila prva prireditev na našem odru, pri kateri so nastopili kmečki fantje in dekleta. Dasi so bili igralci prvič na odru, so vendar igrali tako naravno, da so nas presenetili. Igro je vodil učitelj g. Kokolj z veliko prizadevnostjo.

Strelnska družina v Črensoveh je preteklo nedeljo otvorila strelišče ob lepi udeležbi naroda. Zdjaj se začne redno streljanje.

NAŠI NA TUJEM

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH ROJAKOV V AMERIKI.

Chicago, marca.

Po večjih naselbinah naših rojakov v Ameriki se vršijo v teh dneh proslava 30letnice Slovenske narodne podporne jednote, ki ima svoje središče v Chicagu. To je največja in najdelavnejša prosvetna in podporna organizacija naših rojakov, ki izdaja tudi dnevno in tedensko glasilo «Prosveto». SNPJ se je rodila na zborovanju devetih samostojnih podpornih društev v dneh 6. do 9. aprila 1904. v Chicagu. Glavni vzrok zborovanj teh društev in ustanovitve SNPJ je bila nezadovoljnost naprednih slovenskih priseljencev v Ameriki z dvema že obstoječima takima društvima.

Prvo slovensko podporno društvo je bilo ustanovljeno leta 1882. v Calumetu z imenom Društvo sv. Jožefa. Kmalu je našlo posnemovalce v drugih naselbinah. 12 let pozneje se je več takih društev in bratovščin združilo v Kranjski slovenski katoliški jednoti s sediščem v Jolietu. Besedo «jednota» so slovenski društveni delavci prevzeli od Čehov, ki so že imeli svoje močne organizacije. Češka beseda jednota se je popolnoma udomačila med Slovenci. V Kranjsko-slovenski katoliški jednoti je prišlo do nesoglasij in nastala je druga jednota: Jugoslovenska katoliška jednota. V mnogih naselbinah pa priseljenci niso bili zadovoljni ne z eno ne z drugo in ponekod so se priključili češkim naprednim organizacijam.

Takrat sta bila dva slovenska lista tednika. V Towerju in pozneje v Jolietu «Amerikanski Slovenec» kot glasilo Kranjsko-slovenske katoliške jednote. Sakserjev «Glas Naroda» pa je začel izhajati kot glasilo Jugoslovenske katoliške jednote. Oba lista sta se neprestano napadala, kar je med mnogimi priseljenici še bolj poglobilo odpor proti tedanjim organizacijam.

V Pueblu je leta 1902. začel izhajati tednik «Glas svobode». Njegov urednik je bil Martin Konda, doma iz Semiča, bivši dijak novomeške gimnazije, ki je bil takrat že kakih deset let v Ameriki. V Kaliforniji je leta 1896. sodeloval pri znani katoliški koloniji Rajski dolini, katero je organiziral župnik Peter Jeram z veliko reklamo v «Amerikanskem Slovencu». Kolonija je propadla z velikimi izgubami za koloniste, župnik Jeram pa je utonil.

Ta polom je Kondo tako razkačil, da je začel izdajati «svobodomiseln» glasilo. Chicaški somišljeniki so Kondo in njegovega tovariša Me-

dico, ki je bil doma s Krasa, povabili, naj preselita list v Chicago kot središče novega gibanja. V Chicagu se je že leta 1903. ustanovilo samostojno podporno društvo «Slavija». Temu primeru pa so potem sledile še druge naselbine. Društvo «Slavija» je bilo tako matica društvene zveze, iz katere se je razvila sedanja Slovenska narodna podporna jednota. Takoj ob ustanovitvi SNPJ je bil ustanovljen tudi centralni bolniški sklad. Ob prvem občnem zboru je devet društev SNPJ štelo samo 276 članov, po preteku dveh let pa jih je bilo že 1072. Zdjaj je v SNPJ včlanjenih že 85 društev, zavarovanih članov pa je nad 50.000.

Po daljšem trpljenju je umrl za jetiko v Oaklandu 45letni Leopold Majdič, doma iz Brezja. V Ameriki je bival 20 let.

V Chicagu je umrl v starosti 70 let Janez Verbišar, doma iz Gribelj. V Ameriki je bival 45 let. Zapustil je ženo, dva sina in dve hčerki.

V Colorado Springsu je umrla Ivana Kastelečeva, rojena Perkova, stara 36 let, doma iz Brezovega dola pri Ambrusu na Dolenjskem. Zapustila je moža in sedem otrok.

Za pljučnico je umrl 54letni Matevž Tomšič. Pokojnik je bil iz vasi Dolnjega Retja, župnija Velike Lašče. V Ameriki je bival 30 let.

V Clevelandu je umrl splošno znani Ferdinand Debeljak, doma iz vasi Kukmake pri Velikih Laščah.

Iz Mengede (Nemčija) nam pišejo: Od nas se že dolgo nismo oglasili v ljubi «Domovini». Brezposelnost nas še zmeraj straši, vendar pa je, upati, da bodo tudi naši rojaki dobili zaposlitev. — Meseca marca smo spremili k večnemu počitku komaj 23 let starega rojaka Ivana Bernika. Njegov oče je bil po rodu od Sv. Barbare pri Kónjicah, mati pa iz Oplotnice. Drugo mlado žrtev nam je smrt ugrabila v osebi Ane Frešerjeve, stare šele 21 let. Oče pokojnice je pristojen na Zgornjo Polskavo. Bodi umrlima rojakoma lahka tuja zemlja, žalujočim pa iskreno sožalje!

Iz Liverpoola (Anglija) smo prejeli: Ker se nisem utegnil posloviti od vseh prijateljev zaradi hitrega odhoda, zato med potjo v novo domovino najsrčneje pozdravljam vse skupaj in se Vam zahvaljujem za vesele urice, ki sem jih preživel med Vami. Tebi, draga «Domovina», pa želim obilo zvestih naročnikov in se ti zahvaljujem za točno pošiljanje lista. Franc Mehak in sinček na potu v Kanado.

Banka Baruch
15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršijo vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nazkarnice. 56

Iz Buenos Airesa (Argentina) pišejo: Slovenska društva v Južni Ameriki zaznamujejo napredek. V Cordobi, kjer je naseljenih kakih 200 Slovencev, in v nje bližnji okolici, kjer jih je tudi precej, se je izvedla preosnova Slovenskega prosvetnega društva III., ki je sprejelo pravila buenosaireskega Ljudskega odra, ki je bolj delavsko in levičarsko usmerjen, ter postalo njegova prva podružnica v Južni Ameriki. Nadelo si je tudi novo ime: Delavsko kulturno društvo «Iskra». Člani so po večini izseljenci z Goriške in Krasa. Bolj nacionalno usmerjeni delavci pa že snujejo zdaj novo društvo, ki se bo imenovalo Slovensko podporno društvo Ljubljana. Že ime pove, da bodo člani po večini iz Slovenije. Če se bo osnovalo, bo to šesto slovensko društvo v Argentini, kjer delujejo zdaj Sokol, Prosveta in Ljudski oder v Buenos Airesu, «Iskra» v Cordobi in «Triglav» v Rosarju. V ostalem deluje v Buenos Airesu še Bratovščina živega rožnega venca, ki jo je ustanovil izseljenski župnik g. Josip Kastelic. —

Slovenska osnovna šola v Buenos Airesu je pred kratkim zaključila svoje prvo šolsko leto z lepo prireditvijo, na kateri so nastopili šolarji s slovenskim petjem, deklamacijami in igrkami. Šola je obiskovalo redno in z uspehom 20 otrok. Započeto je veliko prosvetno in narodno delo, ki se bo razširilo v prihodnjem šolskem letu najbrž tudi na druge okraje. Prva šola se je ustanovila lani v okraju Villa Devoto, kjer si je postavilo v zadnjih letih svoje hišice približno 100 slovenskih družin. Pobudo za ustanovitev šole je dalo sokolsko društvo.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Telečje srce v pikantni omaki. Srce operi in potegni z njega kožo, nato ga dobro nadrgni s sesekljanim česnom in prevleci s slanino. Na masti prepraži čebulo, prideni petršilja, korenčka, nekaj popra, paprike in pripravljeno srce ter vse skupaj osoli. Nato naj se duši. Med dušenjem polivaj srce večkrat s sokom in ga tudi obrni. Če se je sok pokuhal, prilij nekoliko juhe ali vode. Pa tudi z mastjo preveč ne šteti. Ko je srce mehko, ga deni na krožnik, zreži na lične kose in postavi na toplo. Sok pa medtem pretlači skozi sito. Pretlačeni sok deni nazaj v kozo, ga zalij z osminko litra kisle smetane, prideni žlico sesekljanih kaper in dve drobno zrezani sardeli, in naj vse skupaj prevre. Nato deni v sok zrezano srce in naj tako stoji v soku še pet minut, a naj ne zavre. Daš z makaroni, emoki, dušenim rižem in podobnim na mizo.

Ješprenčkov kipnik. 23 dek ješprenčka popari in operi. Nato deni ješprenček kuhat, zraven zreži še 6 dek slanine, nekoliko osoli in popopraj. Ko je ješprenček že skoro kuhan (naj bo zelo gost), nareži zraven 10 dek kuhane gnjati in ga z nekaj ocvrte čebule zabeli in primešaj še nekoliko sladke paprike ter ga postavi na stran, da se malo shladi. Kozo ali skledo, ki vzdrži ogenj, dobro namaži, stresi ješprenček noter, po vrhu pa polij osminko litra sladke smetane, v kateri si zmešala en rumenjaka in sneg enega beljaka. Po vrhu posuj še naribanega bohinskega sira, pokapaj še nekoliko z mastjo in speci, da dobi lepo rumeno barvo. Daš s solato na mizo.

Rezanci s špinačo. Špinačo prekuhaj v slani vodi, nato jo ocedi, otisni in sesekljaj ali pa pretlači skozi sito. Zatem špinačo na malo masti s čebulo poduši ter jo postavi v stran, da se do mlačnega shladi. Potem primešaj k njej dva rumenjaka in sneg dveh beljakov. Medtem ko se špinača hladi, skuhaj v slanem kropu ali 18 dek rezancev (špinače vzemi pol kile) ali makaronov ali špaget. Kuhane rezance ocedi, polij z mrzlo vodo ter pusti, da se dobro ocedijo in malo osušijo, nato pa jih na masti nekoliko popraži. Pudingov model namaži z mastjo, ga potresi z drobtinami in naloži vanj za prst na debelo rezancev, nato še špinačo itd., da pridejo na vrh spet rezanci. Potem model zapri in ga kuhaj kot puding pol ure v kropu. Kuhani puding stresi na krožnik in ga posuj z zribanim sirom, a nato ga daj takoj na mizo. Zraven daš lahko kako omako.

Praktični nasveti

Prijeten vonj v sobi. Deni na lopatico nekoliko žerjavice od drv (ne od premoga) ter potresi po nji nekaj pomarančnih olupkov, ki razširjajo zelo prijeten vonj. Lahko pa lopatico tudi segrejevo in na tako razbeljeno potresemo pomarančne olupke. Če hočemo imeti vonj po gozdu (smrečju), pa zmešamo na liter tople vode dve žlici terpenina in žlico lavendlovega olja (sivke). Kadar hočemo sobo pokaditi, vlijmo nekoliko te tekočine na razbeljeno lopatico.

Voda za lase. Komur lasje izpadajo, naj si lasišče maže po enkrat na dan s tekočino, katero si lahko damo napraviti v lekarni: 20 dek alkohola, 5 gramov salicilne kisline, dva grama slano-

kislega kinina, 2 grama resorcina, 3 grame epikarina in 2 in pol grama ricinovega olja. Vse skupaj si dajte v lekarni zmešati. Pred uporabo je treba steklenico dobro stresti, da se tekočina premeša. To vodo za lase pa lahko tudi nekoliko parfimiramo s kakršnimkoli parfimom.

Če mleko skipi, se razširi zopni duh povsod naokoli. Da ta duh hitro preženeš, zlij po štedilniku nekaj žlic kisa in ko kis shlapi, posuj še malo soli, nato štedilnikovo ploščo hitro zbrisi s suho cunjjo, in ko se nekoliko shladi, jo umij, da odstraniš madeže.

Čistilo za preproge. V dva litra kropa zmešamo 40 dek mila (mazavnega) in 10 dek želatine. Ko se je vsa zmes raztopila in se nekoliko shladila, prilijmo še četrt litra salmijakovega cveta. Premešano tekočino vlijemo v stekleničico in dobro zamašimo. Kadar hočemo preprogo očistiti, vlijemo nekaj žlic te tekočine v mlačno vodo, zmešamo in očistimo s to vodo preproge. Za to čiščenje vzamemo mehko krtačo ali pa drgnemo po preprogi s cunjjo, pomočeno v to tekočino.

Razne preproge iz slame, ločja ali jute najprej dobro stepemo, nato jih dobro skrtačimo s ščetjo, katero pomakamo v vodo, ki smo ji dodali nekoliko kisa. Nato pustimo preproge, da se na tleh posušijo in ostanejo ravne. Ne smemo pa jih obesati na vrh, ker se potem raztegnejo.

ZANIMIVOSTI

× **Napad na avstrijski brzi vlak.** Nedaleč od Linza med postajama Hürschingom in Marchtengom se je pripetila strašna železniška nesreča. S tira je namreč skočil brzi vlak, ki je zapustil dunajsko postajo v noči na 10. t. m. ob enajstih ponoči ter je vozil direktne vagone za Salzburg, München, Frankfurt in Holandsko. Vlak je zavozil s polno brzino v železne omete in železne droge, ki so bili položeni čez proge ter se je lokomotiva takoj prevrnila. Dva službena in dva potniška vagona sta sledila lokomotivi in sta bila popolnoma uničena. Trije drugi vagoni so se iztirili. Pri pregledovanju razvalin vlaka so ugotovili, da sta bila pri nesreči ubita strojevodja in kurjač, ranjenih pa je bilo hudo 15 oseb, med njimi šest poštarjev, ki so vsi avstrijski državljani. Tujincev med ponesrečenci ni. Takoj je bilo jasno, da gre za napad in je sodna komisija to tudi takoj dognala. Vlada je zaradi tega razpisala nagrado 5000 šilingov za tistega, ki bo pomagal oblastvom, da vlove atentatorja, ki ga bo treba iskati ali med narodnimi socialisti ali pa med socialisti. Tudi pred poldrugim letom je bil na istem kraju poizkušen napad na brzi vlak in so bili tedaj storilci aretirani in obsojeni na dve leti zapora, iz katerega so se zdaj že vrnili na svobodo.

× **Trocki organizira četrto internacionalo.** Francoska policija je odkrila bivšega ruskega komisarja Leva Trockega v neki vili v Fontainebleau pri Parizu. Francoska vlada je svoj čas dovolila Trockemu bivanje na Korziki. Trocki pa se je skrivaj preselil v navedeno mesto, a bo moral, kakor kaže, nazaj na Korziko. Pri hišni preiskavi v vili je policijo sprejel Trocki sam v svoji delovni sobi z dvema revolverjema na mizi. Sprva je zatrjeval, da se piše Sodorov, potem pa je priznal, da je res Trocki. Izjavil je, da se skriva samo zaradi tega, da bi ušel maščevanju Belorusov. Trenutno se bavi z ustanovitvijo četrte internacionalne. Nekateri listi zahtevajo, naj se Trocki izžene iz Francije.

× **Odmev pretresljive žaloigre.** Zadnje poglavje pretresljive žaloigre, ki se je odigrala nedavno v Honoluluju, je pretreslo potnike prekormorskega parnika «Rome» na poti iz New Yorka v Genovo. S tem parnikom se je peljala tudi 23letna Američanka Thalia Fortescuejeva, bivša žena ameriškega mornariškega oficirja Massia. Njen mož je ubil v Honoluluju enega izmed štirih domačinov, ki so posilili njegovo ženo. Prišel je seveda pred sodišče, ki ga je pa oprostilo. Potem je zahteval sodno ločitev od svoje žene, nesrečne

žrtve podivjanih prebivalcev Havajskih otokov. Sodišče je njegovi želji ustreglo in zakon je bil ločen. Nesrečna žena se je po ločitvi vrnila k svojim staršem. Njeno zdravje je bilo pa močno omajano in zdaj je hotela odpotovati v Taormine na Siciliji, da bi si vsaj nekoliko opomogla. Med vožnjo je pa zblaznela in v Genovi so jo morali prepeljati v umobolnico.

× **45.000 lir za pol litra vina.** Vsak pregovor šepa in tako tudi ne drži oni, ki pravi, da je v vinu resnica. O tem se je prepričal na lastni koži siromašen kočar iz italijanske vasice blizu Voglare, ki so mu vinski duhovi nasvetovali nekaj, česar ne bo do smrti pozabil. Kočar Giovanni Tarditi je proslavljal prihod pomladi v domači krčmi, kjer je dal najprej za pol litra dobrega vina. Zlahtna kapljica mu je stopila v glavo in ker je čutil, da je je premalo, je naročil še pol litra. Tako je šlo naprej, dokler ni zapil vsega denarja. Zeja pa še vedno ni bila ugašena, toda krčmar kočarju ni hotel dati vina na kredo, niti sprejeti od njega potrdila loterije, da je stavil na kvaterno 5 lir. V krčmi se je pa našel dober človek, ki je dal kočarju proti loterijskemu potrdilu za pol litra vina. Lahko si pa mislimo, kako je bilo siromašnemu kočarju pri srcu, ko je drugi dan zvedel, da je zadel v Milanu 45.000 lir, ki se je pa moral zanje obrisati pod nosom. Zaman je prosil dobrega moža, ki mu je bil dal za pol litra vina, naj mu vrne loterijsko potrdilo, češ, da je šlo samo za šalo. Naposled se ni mogel premagati in ga je v silni jezi pretepel. Zdaj se tožita; kočar zahteva dobiček, srečni dobitnik ga pa toži zaradi telesne poškodbe.

× **Nova morska pošast.** Časopisje poroča iz Port Saida, da je našel neki egiptski ribič v bližini pristanišča ogromno truplo neznane živali, ki jo je morje naplavilo na nabrežje. Truplo je naravnost orjaškega obsega, tehta 15 ton in meri v dolžino 15 m. Obseg pošasti je 3 m, dolžina repa znaša 3-30 m. Pošast je bila v trenutku, ko je ribič nalezel nanjo, brez škrg, našli pa so jih pozneje in so jih izmerili ter ugotovili, da merijo 2-75 m. Ribič je po najdbi sklical 50 svojih tovarišev, ki so izkušali truplo pošasti premakniti z mesta, pa njihov trud je bil zaman. O najdbi so bila takoj obveščena egiptska oblastva, ki so že poslala nekega strokovnjaka v Port Said. Ta je naročil, naj se truplo najprej pokrije s peskom, da ne bo razpadlo. Pošast bodo prepeljali v zoološki vrt v Kairu.

× **Leta 1946. bo spet močnejše razsajala španska bolezen.** Hripa (španska bolezen) je ena onih nalezljivih bolezni, ki se pojavi od časa do časa v takem obsegu, da po številu žrtev ne zaostaja daleč za manjšo vojno. Čeprav ji posveča zdravniška veda vso pozornost, se še ni posrečilo najti proti nji učinkovitega sredstva niti ne ugotoviti povzročitelja te zahrbtno bolezni. Najnovejša razlaga izvora hripe je ona angleškega zdravnika dr. Howarda Wiseja. Zanimiva je v tem, da bi se dalo, če bi bila pravilna, preprečiti v bodoče širjenje hripe, ki ga napoveduje dr. Wise za leto 1946. Po njegovem mnenju prihajajo zarodki hripe iz Kitajske, odkoder se širijo po vsem svetu, tudi v one države, ki imajo najstrožje zaporo za kitajsko blago. Zarodki hripe se plode v blatu Zolte reke. Po velikih povodnjah ostane na bregovih te kitajske reke mnogo blata, ki se izpremeni na solncu v prah. Veter raznaša prah daleč naokrog in tako pride tudi na ladje, ki ga odpeljejo na vse strani. In v tem prahu so zarodki hripe. Angleški zdravnik podpira svojo trditve z dejstvom, da je bila hripa razširjena najbolj prav v letih, ko je Zolta reka močno prestopila bregove. Te poplave nastanejo vsakih 28 ali 29 let. Zadnja velika poplava Zolte reke je bila v letih 1889. in 1918., torej prav v letih, ko je bila hripa tako silno razširjena. Dr. Wise pravi, da se nam obeta huda hripa spet leta 1946. Preprečili bi jo lahko samo s tem, da bi Zolta reko regulirali. Ker pa z regulacijo te reke ni mogoče računati, se moramo pripraviti na nov naskok hripe. Časa imamo dovolj in morda bodo zdravniki dotlej našli učinkovito sredstvo proti tej nevarni bolezni.

Bodi z živaljo dober

(Birmánska pravljica.)

Nikar ne muči živali, ker prav tako čutijo bolečine kakor ti. In tvoje prijateljice so. Dostikrat so hvaležnejše kakor človek.

Ta pravljica, ki je doma iz dežele Birme v Zapadni Indiji, je najlepša priča, kako cenijo živali tudi najpreprostejši narodi. Ali bomo mi za njimi zaostajali?

V začetku našega časa so živeli v deželi Gahapati štirje bogati in pametni možje, ki so bili med seboj najboljši prijatelji. Njihova največja sreča je bila, če so mogli drug drugemu pomagati.

Čez nekaj časa je umrl eden izmed teh štirih prijateljev. Zapusil je edinega sina in temu je potem naročila skrbna mati: «Ljubi otrok! Tvoji oče je zdaj mrtev in ti boš moral postati glava rodbine. Vse premoženje je tvoje. Toda ker si zdaj še dosti premlad, da bi mogel poznati življenjske modrosti, ki mora po njih živeti vsak skrben gospodar, te bom najprej poslala v svet. Pojdi k trem prijateljem svojega očeta in pri njih se nauči, kako je treba pametno živeti!»

Izročila mu je tri sto srebrnih tolarjev in ga vdano poljubila. Potem ga je spremila kos poti z vsemi domačimi sužnji.

Mladi sin je šel žalosten dalje. Še dolgo je šrmel za materjo, ki se je vračala domov, dokler jo ni gozd zakril njegovim očem.

Drugi dan je srečal moža, ki je vodil na vrhici psa. Ustavil ga je in mu rekel: «Vaš pes mi je všeč. Ali mi ga ne bi hoteli prodati?»

«Rad», mu je možak odgovoril. «Prodam ga že, toda ne za manj, kakor za sto srebrnih tolarjev.»

Mladi mož je plačal za izstradanega psa sto tolarjev in ga poslal svoji materi. Mati se je sicer čudila, ko je dobila psa, toda ker je mislila, da je sinu svetoval kateri izmed treh očetovih prijateljev, naj žival kupi, je storila vse, kar je mogla, da je psa dobro hranila. In res se je pes kar vidno popravil. Čez nekaj dni je bil že tako lepo rejen, da ga je bilo kar veselje gledati.

Ko je mladi mož drugi dan dobro pokosil, je šel na izprehod. Med potjo je srečal moža, ki je nosil na rokah belo mačko. Tudi tega je vprašal, ali mu ne bi živalce prodal.

«Zakaj pa ne?» mu je ta odvrnil. «Toda draga bo. Sto srebrnih tolarjev stane!»

«Tu jih imate», je velel mladi fant in izplačal kupno ceno za drobno žival, ki ji je lahko preštel vsa rebra. Poslal jo je materi domov in ker je mati še zmeraj živela v veri, da je sinu nasvetoval nakup eden izmed očetovih prijateljev, je skrbelo zanjo in jo dobro hranila.

Naposled je srečal sin na poti v svet tretji dan še možaka, ki je nosil v košu mladega krokodila. Prav tako ga je vprašal kakor prvega in prav tak odgovor je dobil kakor oba prejšnja dneva. Spet je moral plačati za žival sto srebrnih tolarjev in je poslal žival domov materi, naj skrbi zanjo kakor za psa in za mačko.

Ker sta pes in mačka domači živali, ju je mati obdržala brez strahu v hiši. Krokodil pa je divji in nasilen, zato se ga ni upala imeti doma. Ográdila mu je travnik in tam je ležal v travi. Toda čeprav mu je dajala najboljših jedi, je žival samo negibno ležala in od dne do dne bolj hujšala.

Vdova je imela duhovnega svetovalca, in to je bil Buddhov¹ menih v rumeni obleki. Ta menih je hodil skoraj vsak dan prosit po večjih hišah, ker je bil velik siromak in je živel samo od tega, kar so mu dobri ljudje dajali. Ko je nekega dne spet prišel, je bila videti vdova zelo potrta. Ko jo je zagledal, je vzkliknil:

«O, moja hči! Povej, kakšna žalost te tare? Morda ti bom znal kaj dobrega svetovati. Ali si bolna?»

«Da, bolna sem», je žalostno odvrnila vdova. «In tole je vzrok moji bolečini: Sinu sem dala tri sto srebrnih tolarjev in ga poslala k trem prijateljem svojega rajnega moža, da bi se pri njih naučil življenjske modrosti. Toda s poti mi je poslal prvi dan prestradanega psa, drugi dan prestradano mačko in tretji dan mladega krokodila. Za vsako izmed teh živali je plačal po sto srebrnih tolarjev. Ker sta pes in mačka domači živali, se ju ne bojim, toda zaradi krokodila, te grde, krvoločne zverine, sem zmeraj v skrbeh. Kadar ga gledam, se kar tresem, toda ubiti se ga ne upam, ker je mojemu sinu gotovo dosti do njega, saj mi ga sicer ne bi bil poslal.»

Tedaj ji je dal menih dober nasvet, naj krokodila kar spusti na prosto. Ker je bila vdova prepričana, da bo menihov nasvet najboljši, in ker je mislila, da se mu mora pokoriti, je spustila zver v pragozd.

Krokodil je bil s tem zadovoljen in ko je prišel v pragozd, je rekel sam pri sebi: «Sin bogatega moža je dal zame sto srebrnih tolarjev. Potem je še velel, naj skrbijo zame in me dobro rede. Njegovi materi se moram zahvaliti, da sem spet prost. Zato se bom pa izkazal hvaležnega svojim dobrotnikom, in sicer takoj!»

Ko je torej žival vse dobro premislila, je začela oprezovati po duplinah v drevju. In res je kmalu odkrila med koreninami lep prstan, ki je bil ves zlat in je imel na sredi rubin. Ta prstan je skrtil palček, ki je imel v tem gozdu vso oblast. Krokodil ga je vzel v gobec in ga nesel sinu bogatega moža, ki je plačal zanj sto srebrnih tolarjev.

Kako se je mladi mož začudil, ko je krokodil izpregovoril s človeškim glasom:

«Vzemi ta prstan. Ni tak, kakor vsi drugi prstani, ker ima skrivnostno moč, da izpolni svojemu lastniku slednjo željo. Zato ga nosi zmeraj na roki in se nikoli ne loči od njega. Pazi, da ti ga ne bodo ukradli, ali pa da te ne bo kdo zanj ukanil!»

Potem je krokodil izginil nazaj v pragozd.

In ko si je mladi mož nataknil prstan na roko, si je takoj mislil, da bi bilo dobro, če bi preizkusil njegovo moč. Rekel je, da bi dobil rad čez noč palačo in res je zagledal drugi dan onstran hiše, kjer je stanoval, razkošen dvorec s šestimi stolpi. Služabniki so ga že čakali, ko se je napotil tja in mu izkazali vladarsko čast. In ljudje, ki so iznenada zagledali veličastno poslopje tam, kjer je bil še prejšnji dan pust travnik, so raznesli novico o nezaslišanem čudežu po vsej deželi. Še celo kralj je kmalu slišal o krasni palači in jo je prišel gledat. Sprejel je mladega moža z vsemi častmi in mu je dal svojo najlepšo hčer za ženo.

Kmalu po poroki pa je prišel k mladi ženi star, hudoben braman², ki je bil njen duševni pastir, z izgovorom, da bo iz svetih knjig prebral njeno usodo, v resnici pa samo zato, da bi odkril kakšno čudežno sredstvo ima mladi mož, da se mu izpolni vsaka želja.

Braman je hodil pogosto v palačo, toda vselej ob takem času, ko mladega moža ni bilo doma. Z zvinitimi besedami je hotel mlado kraljevo hčer premočiti, da bi mu skrivnost odkrila. Ker se mu to le ni hotelo posrečiti, jo je potem iznenada vprašal:

«Ali vas ima vaš mož res rad?»

«Kako nenavadno vprašanje!» je rekla in ga začudeno pogledala.

«Moj mož je samo sin bogatega človeka,» je nato rekla, «jaz pa sem kraljeva hči. Vzela sem ga iz ljubezni in tudi on mene. Zato se mi zdi vaše vprašanje tako čudno.»

«Če vas ima rajši kakor vse drugo na svetu, bi vam tudi dovolil nositi svoj čudežni prstan!»

«Za to ga še nisem nikoli prosila», je rekla princeska preprosto. «In čemu naj bi ga prosila? Kaj bom s prstanom?»

Po teh besedah ni braman ničesar odgovoril. Zadovoljen je bil, da je zbudil princeskino radovednost in je šel.

Drugi dan je princeska prosila svojega moža, naj ji da malo svoj čarobni prstan, da ga bo pomerila. Prav nič se ni upiral. Snel si ga je z roke in ji ga nataknil na prst. In ker mu ga ni takoj vrnila, je kar pozabil nanj. Tako ga je imela več dni. Samo enkrat ji je mož zabičil, naj pazi nanj in naj ga nikoli ne sname, če noče, da bi se pripetila nesreča.

In ko nekega dne mladega moža ni bilo doma, je prišel spet braman in se prilizoval princesi. To jo je tako zmedlo, da mu je naposled rekla:

«Mojster, prstan, ki ste mi o njem govorili, sem dobila.»

«Res?» je rekel kolikor mogoče brezbrizno, čeprav je v resnici komaj prikrival razburjenje, ki se ga je polastilo.

«Kje pa je?»

«Tu!» je veselo vzkliknila in pokazala čudodelni prstan z rubinom, ki ga je imela na roki.

Potem je začel prositi, naj princeska sname prstan za trenutek s prsta, da si bo lahko to nenavadno dragotino od blizu ogledal. Saj je poznala ta prstan in njegovo čudodelno moč že vsa dežela. Izprva se je princesa branila in ni hotela bramanu uslišati prošnje, toda ker jo je prosila tudi njena dojljka, ki je bila zraven, naj to stori, je mlada žena snela prstan s prsta in ga začela občudovati.

V soju solnca se je rubin svetil kakor živ ogenj, da je kar slepil.

Tedaj pa ga je iznenada pograbil braman in se še tisti trenutek izpremenil v črnega vrana. Princeska in dojljka sta od strahu in presenečenja kriknili in ga hoteli prijeti. Toda bilo je že prepozno. Vran se jima je s prstanom v kljunu izmuznil in zletel skozi okno.

In odletel je na samotni otok, ki je bil sredi neizmernega morja. Tja še nikoli ni prišla živa duša, ker so divjali v bližini zmeraj strašni viharji, ki so vsako ladjo razbili in potopili.

Ko se je spet izpremenil v človeka, je s pomočjo prstana ukazal, da so mu drobni pritlikavci, ki so morali biti prstanu pokorni, čez noč zgradili še večjo palačo, kakor jo je imel mladi mož in njegovo izpremenili v prah in pepel.

Princeska je bila vsa obupana, ko je videla, kam jo je zapeljala njena neprevidnost. Hotela je zbežati v svet in poiskati ukradeni prstan, toda dobro se je zavedala, da bi bili vsi naporji zaman, ker je bila le slabotna ženska in niti ni vedela, kam je braman izginil.

Ko je prišel njen mož domov in videl, kako je vse izgubil, se je strašno razjezil in očital svoji ženi:

«Kako si mogla biti tako nespametna, da si pokazala bramanu vzlic mojemu svarilu čudodelni prstan, da je z njim izginil bog ve kam, kjer ga ne bomo mogli več dobiti...»

Mlada žena se je razjokala in ga je milo prosila, naj ji odpusti. Ko je videl, kako zelo se kesa svoje usodne zmote, ji je odpustil, ker se je obenem zavedal, da je sam vsemu največ kriv. Zakaj pa je zaupal svojo skrivnost slabotni ženski, ki ne more molčati?

Toda misel na izgubo vsega razkošja in bogastva, ki ga je imel, ga je zmeraj grizla. Naposled se ga je polotila neka otožnost, ki je ni mogel pregnati. Kar vidno je slabel in vse veselje do življenja je izgubil.

Tam, kjer je stala prej palača, je bil nedaleč stran velik ribnik, kjer je bilo vse polno čudovito lepih lotosovih cvetov. Ker je bil ribnik tako lep in tako prijeten, so se hodile vanj kopat vile. Preden pa so zaplavale v vodo, so vselej odložile na bregu svoje dragocene biserne ovratnice.

In nekega dne se je primerilo, da je hodila mačka okoli ribnika prav tedaj, ko so se vile kopale. Zagledala je biserne ovratnice in se obenem spomnila tudi svojega žalostnega gospodarja. In zazdelo se ji je, da bi morda s pomočjo teh ovrat-

¹ Buddha je bog številnih azijskih narodov.

² Duhovnik.

nic njen gospodar prišel spet do svojega čudodelnega prstana. V naglici je pobrala vse dragocene ovratnice in zbežala z njimi v džunglo, kjer se je skrila na visoko drevo. Vile so videle, kako beži mačka proti gozdu. Toda preden so prišle do nje, je mačka že skrila ovratnice v gozdu. Ker niso videle, kam jih je dejala, so jo prosile, naj jim ovratnice vrne, češ, da zemeljskim ljudem nič ne koristijo.

«Nič ne de», je rekla mačka in se ni dala preprositi, da bi vrnila dragotino. «Moj gospodar je obubožal in jih bo prodal, da mu ne bo treba trpeti pomanjkanja.»

Tedaj so ji začele vile obljubljeni bogato plačilo, če jim ovratnice vrne.

Mačka pa je rekla:

«Samo z enim pogojem vam vrnem ovratnice.»

Povedala jim je, kako je braman osleparil ženo njenega gospodarja, in je zahtevala od njih, naj ji povedo, kam je pobegnil zločinec.

Nobena ni tega vedela. Naposled je prišla še kraljica vil, ki je imela velik demant, skozi katerega se je videl ves svet. Pogledala je vanj in videla bramana, ki je živel v krasnem gradu sredi morja.

Pokazala je mački pot tja in hvaležna žival je vilam vrnila ovratnice. Kako so bile srečne, ko so jih spet imele!

Takoj se je odpravila mačka na pot in prišla do otoka sredi morja. Koliko se je morala boriti z valovi, da je priplavala na pečine.

Braman je mirno spal na bregu. Bil je brez skrbi, saj se mu še sanjalo ni, da bi ga tu kdo utegnil zasledovati.

Mačka pa se je oprezno splazila k njemu. Videla je dragoceni prstan, ki se mu je lesketal na roki. Neopazno je prilezla k njemu in mu potegnila prstan z roke. Potem se je spet splazila k vodi in začela plavati proti domu svojega gospodarja.

Koliko je morala med potjo prestati. Velik morskoli volk jo je zasledoval in le malo je manjkalo, da je ni požrl. Naposled pa je le vsa izmučena prišla do svojega doma.

In ko mu je izročila prstan, ki ga je s tolikim trudom iztrgala podlemu bramanu, je mladi mož od samega veselja skoraj izgubil pamet. Ni vedel, kaj naj stori z dobro mačico, ki mu je izkazala tako uslugo.

Tedaj pa mu je mačka rekla:

«To naj vam bo plačilo za vašo dobroto, ker ste tako zelo skrbeli zame. Plačali ste zame stokrat več, kakor sem bila vredna in zdaj sem odplačala svoj dolg. Ali ne?»

Potem je mož pohitel k svoji ženi in ji povedal, kakšen čudež je pravkar doživel. Zaželel si je svoj grad nazaj in res so ga čez noč pritlikavci postavili, še lepšega in razkošnejšega, kakor je bil prej.

Krokodil, mačka in pes so zdaj spet srečno živeli, saj so imeli vsega dovolj. Gospodar je skrbel za nje, kolikor je mogel, saj je dobro vedel, da se mora samo njim zahvaliti za vse, kar ima.

Le pes je bil videti nekam potr.

Toda neko jutro je pritekkel k svojemu gospodarju ves vesel in je skakal okoli njega. Vendar pa je gospodar takoj opazil, da se mu je moralo nekaj pripetiti, ker je bil ves blaten in krvav.

«Kaj pa je tebi?» ga je v skrbeh vprašal.

«Toliko noči nisem mogel spati, ker nisem vedel, kako naj ti poplačam vse dobrote, ki si mi jih storil. Nocoj pa se mi je posrečilo dolg vrniti. Pojdi za menoj!»

Med potjo je gospodar že zvedel, kaj se je ponoči zgodilo.

Razbojniki so hoteli palačo napasti, jo opletniti in prebivalce pomoriti. Toda pred vhom jih je sprejel zvesti čuvaj. Planil je njihovemu poglavarju za vrat in mu ga pregriznil. Ko so drugi razbojniki videli, da je njihov vodja mrtev, so jadrno pobegnili.

Medtem je pes že privedel gospodarja do zadavljenega roparskega poglavarja, ki je ležal v pesku tako, da je skrival obraz.

Mladi mož mu je pogledal v lice in je v njem spoznal bramana, ki mu je ukradel prstan.

Potrepljal je psa in mu rekel:

«Življenje si mi rešil. Do smrti ti bom zato hvaležen in ukazal bom, da ti bo streglo odslej pet služabnikov.»

In sam pri sebi je dejal:

«Tako se vse na dobro obrne človeku, ki je dober z živalmi.»

In srečno je živel in živi še zdaj s svojo družino, če še ni umrl.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Dobra gospodinja.

Mož: «Prvega sem ti dal zvezek, da bi zapisovala vanj izdatke. Ali si shajala?»

Žena: «Pa še kako! Saj so mi ostale celo štiri strani prazne.»

Pameten zdravnik.

Bolnik: «Kako to, gospod doktor, da ste v tako visoki starosti še vedno čili in zdravi?»

Zdravnik: «To je kaj enostavno, dragi moj. Živel sem od svojih zdravil, toda nikoli nisem nobenega zaužil.»

POZOR!!!

Gotov denar zaslužite doma,

če imate naš domač pletilni stroj «REGEN-TIN». Brez rizika, brez poprejšnjega znanja.

V devetih mesecih smo plačali nekemu našemu sotrudniku Din 22.433,24 v gotovini. Tudi vi morete tako zaslužiti. Zavezujemo se, da vam za dobro ceno odkupimo vaše izgotovljeno blago.

Brezplačna pojasnila daje: Domača pletarska industrija Josip Tomažič v Mariboru, Krekova ulica šte. 16.

Krščansko podjetje od 1.931.

80

MALI OGLASI

Ženini in neveste!

Poceni, dobro in lepo se oblečete v novi trgovini Senčarja Metoda v Štrigovi. Velika zaloga vsakovrstnega blaga, storjenih oblek, klobukov, poročnih prstanov itd. po znižanih cenah. — Pridite in prepričajte se!

106

Pridno in pošteno dekle,

ki zna opravljati vsako delo, želi dobiti stalno službo najrajši v Ljubljani ali pa v Savinjski dolini. Njen naslov pove uprava «Domovine».

102

Lepo manjše posestvo,

ležeče na križišču dveh cest v prometnem kraju, sestojče iz nove hiše, gospodarskega poslopja, dveh njiv, lepega vrta za zelenjavo in s sadnim drevjem ter pripravno za gostilno ali kakršenkoli drug obrt, se prodaja. Pojasnila daje na posestvu Alojzij Ribič, Drnovo št. 49, pošta Leskovec pri Krškem.

105

Krojači, šivilje!

Zbirajte odrezke blaga — tudi najmanjše! Prodaste jih ugodno na kilogram. Pišite pod značko «Lahek zaslužek» oglasnemu oddelku «Jutra».

103

Švedske posnemalnike za mleko

prodajamo na obroke. Sprejemamo potnike. Vega-Separator, Ljubljana, poštni predal 307.

76

Malo posestvo na Dolenjskem v bližini Šmarjeških toplic,

prilagodno za obrtnika ali trgovca, se prodaja — tudi na hranilne knjižice. Natánčnejša pojasnila daje Andrej Simončič v Skofji Loki.

104

"Nimam več bolnih nog"

Strašno sem trpela zaradi bolnih, vnetih in oteklih nog. Naposled pa sem se prepričala, da bolečine in občutljivosti nog prenehajo že po treh minutah kisikove kopeli Saltrat Rodella. Kurja očesa in žulji se omeščajo ter se dajo z lahkoto odstraniti. Vnete noge se hitro opomorejo in so spet zdrave. Hoja postane užitek, plesanje pa pravo veselje.

Hitro! Pomočite bolne noge v kopel SALTRAT RODELLA in Vaše bolečine bodo takoj olajšane.

Za stare zanemarjene rane

na nogah (ulcus cruris). Po naših zdravnikih in znanstvenih zavodih je dokazano, da je

„F.TONIN“

zanesljivo in sigurno sredstvo.

Steklenica 20 Din v lekarnah. Po poštnem povzetju 2 steklenici 50 Din. Poučno knjižico št. 16 pošlje brezplačno «F.TONIN», d. z. o. z., Zagreb I-78. Reg. pod br. 1281 z dne 28. julija 1933.

Za Vas imamo:

Violine . . . 69 Din Gitare . . . 133 Din
Mandoline 95 „ Harmonike 69 „
Tambure . 68 „ Gramofone 465 „

Zahtevajte brezplačni katalog.

MEINEL & HEROLD

tovarna glasbil

pr. podr. MARIBOR št. 104